

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ФОНДАЦИЯ „ЕВРИКА” ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

Отчетът, изготвен и предложен за обсъждане обхваща едногодишния период на календарната 2018 година и дава представа за осъществената дейност, постигнатите резултати и някои виждания за промени в следващите периоди, които се налагат от бързото развитие на образованието в страната и приваждането му в съответствие с изискванията на времето. Няма област в икономическото и културно развитие на страната, което да не поставя на първо място промяната в образованието като предпоставка за просперитет на страната и отделната личност.

Този отчет е на Изпълнителното бюро на фондацията, който като колективен орган на управление е формулирал и ръководил дейностите по програмите, утвърдени от Съвета на организацията. Той е изготвен на базата на документи от осъществените проекти и разработки, отнасящи се до стратегии и виждания на специалисти за бъдещо развитие на процесите в образованието, науката и технологиите, от участие в прояви и обсъждания с други организации и мнения, изразени от тези, които са били част от организирани от фондацията дейности – млади хора и експерти в отделни области. Той е обсъден и приет с консенсус на заседание на Изпълнителното бюро. Чрез него даваме възможност да се проследи до колко сме успели да реализираме политиките и приоритетите, формулирани от Съвета на фондацията, стратегиите в общественото развитие в частта за необходимите промени в образованието и младежките дейности. През отчетния период тези промени бяха обсъждани на всички нива, разработвани бяха програми и нормативни документи и се правиха първи стъпки в тяхната реализация. Търсихме и своето място в многостранните взаимодействия с организации и институции, за да успеем с действията и решенията си да бъдем полезни и да имаме свой почерк и принос в тази отговорна работа. Едновременно с това се стремяхме да пазим авторитета на организацията, да управляваме средствата и дейностите така, че да имаме развитие без да отстъпваме от добрите традиции, принципи и подходи, утвърдени през изминалите близо тридесет години от създаването ни като фондация. Правихме необходимото да следваме мисията си като отчитаме новите условия и потребности на децата и младите хора. Решавахме задачите и проблемите колективно и открито, допитвахме се и търсихме съдействие от експерти и организации за подкрепа на идеи и политики, като продължаваме да сме обективни и открити и като следваме принципа да печелим съюзници, но запазвайки своите територии и утвърдени подходи и средства. Успяхме, защото не бяхме сами и чувствахме подкрепа и признание. За това говорят и факти и числа, които се съдържат и в настоящия отчет. Финансово дейностите ни се осигуряваха от управлението на нашето собствено имущество и получени дарения от фирми и организации за отделни дейности и проекти. За изпълнението на програмите ни имаше на разположение 365 хиляди лева, които не са толкова много като обем, но с добро разпределение и пестеливо използване осигурихме необходимото. Това, което понякога не достигаше, добавяхме чрез привличане на партньори и най-вече и финансова подкрепа от международни програми.

Резултатите от едногодишната ни дейност и финансовите отчети са представени в отчета, приложенията към него и примери, които илюстрират свършеното като полезно и добро и като цяло като успешна година в развитието ни.

I. За осъществяване на идеалните цели на фондацията

През отминалата 2018 година бяха поставени основите на едни сериозни промени в образованието, за да се постигне по-пълно съответствие между потребности и възможности в подготовката на кадри в определени приоритетни области и постигане на промени, отговарящи на новото време и навлизането на информационните технологии във всички сфери на обществеността и в много случаи и личен живот и развитие на личността. Свидетели и участници сме в преобразувания, които в голяма степен са революционни и се развиват с много бързи темпове. Вече във всяко училище и университет не само се говори, а и се правят опити да се променя не само базата, но и учебното съдържание и личното участие на всички в тези преобразувания. Все по-често търсим своето място в цифровата икономика и цифровото общество с ясното съзнание, че за това са нужни усилията на всички нас и само обединяването на организации и институции ще направи възможната промяна. Имахме възможността през годината да видим как бързо биват измествани някои традиционни методи на преподаване, организирането на дейности и прояви. Отчитаме как бързо се променят изискванията на времето към ключовите компетентности на ученици и студенти, на специалисти и изпълнителски кадри в икономиката. Съзнаваме, че трябва да се ускоряват темповете в създаването на условия за придобиване на дигитални умения в още ранна възраст на децата и учениците. Това променя много процесите на обучение, но и създава нови търсения и задоволяване на потребности за друго учебно съдържание, за подходи и техники, позволяващи пълноценно използване на дигиталните средства и технологии.

Поставеното начало на промени в системата на образованието, свързани с иновативните училища и учителите, ангажирани в организацията и реализацията на учебния процес в тях, както и новото с отношението и функционирането на извънкласните дейности и формации ще наложи да погледнем отново към необходимите промени и в нашата дейност. Приоритетно трябва да се насочим към изяви и стимули в областите на СТЕМ (Science – Technology – Engineering – Mathematics) и по-точно за обучение чрез методите на науката, технологиите, инженерството и математиката, на професионалната подготовка и дуалното обучение. Все по-обхватна трябва да става творческата компонента при подготовката на кадри от нов тип и там трябва да търсим още по-мощно и целенасочено своето място.

1. За получаването на природо-научни, технически и икономически знания, умения и култура в подрастващото поколение, подпомагане на обучението и квалификацията на млади хора с изяви и способности в областта на природните науки, техниката и управлението.

Съществена част от дейността ни за подготовката на децата и младежите за новите потребности на времето са в обсега на програма „Таланти“, чрез която осъществяваме инициативи и проекти за стимулиране на творчеството при усвояването на нови знания, по нови методики и със съвременни технически средства и най-вече компютърна техника. Затова я търсим и прилагаме стимули, които да мотивират учениците и студентите за това. Подходите са различни и се подбират съобразно потребностите и възможността да се влияе на определена група според интересите и потребностите и съобразно специфичните възрастови особености. Сред тях остава най-мощно присъствието на стипендиантската програма. За нея заделяме и най-голямата финансова част от бюджета ни. Това е типична за фондациите дейност и ние имаме вече утвърдени традиции и изпитани механизми за подбор на стипендианти.

Това я прави уважавана и търсена сред възпитаниците на висшите учебни заведения . В помощ на фондацията са ангажирани едни от най-добрите учени и специалисти, хора с голям опит и доказали своята принципност в работата си с младите, обективност в оценките и прозрачност при определяне на най-добрите в реална конкурентна среда. Строго се спазват изискванията на програма „Таланти“ и нейните Основни правила, които позволяват да се прави подбор по показания успех от студентите при полагане на изпитите, участие в реализацията на научни проекти, създаването на иновационни продукти и първи научни публикации, резултат от изследванията им. За нас е предизвикателство да усъвършенстваме работещия механизъм за определяне на носителите на именните стипендии на Фондация „Еврика“, а до тази година и тези от „Хуауей Технолоджис България“ ЕООД, които приоритетно бяха за десет студенти от специалностите: комуникационна техника и технологии; компютърни технологии; информатика и подобни интегрирани специалности. Тази година имахме много големи трудности с китайските партньори, защото новото ръководство на фирмата не зачита клаузите на договора и до сега не са преведени средствата за стипендии, въпреки, че нашите ангажименти към тях бяха изпълнени в началото на учебната година. Това разочарование сред студентите се отразява негативно и на нашия авторитет.

През тази година, която е последна от договора с китайските партньори се появили и допълнителни проблеми от изричното настояване на китайската компания, десетте носители на целевата стипендия за учебната 2018/2019 година да бъдат допълнително одобрени след изрична санкция от главното им ръководство в Шънджън. Така се протача необяснимо дълго и е възможно да не ги получим, тъй като те били договаряни от предходно ръководство и това може да наложи да прекратим взаимоотношенията си, въпреки че те не изпълняват клаузата за предсрочно прекратяване на договора.

Новите именни стипендианти на фондацията бяха определени след провеждане на открит и публичен конкурс, в който следвахме принципите на равнопоставеност и прозрачност. Организирането и провеждането на конкурсите беше съобразено с препоръките, направени от членовете на Съвета на фондацията. Задължителното представяне от кандидатите за именни стипендии и стипендиите „Хуауей ИКТ“ на есе на тема „Моето бъдеще на специалист – мечти, планове и реалност“ помага на журита при провеждането на вторите етапи от конкурсите, когато се провеждат събеседванията с най-добрите кандидати за отделните стипендии. Изразените становища от студентите в техните есета служат за окончателно оформяне на мнения и заключения относно цялостното представяне на кандидатите и за взимане на справедливи решения при класирането, особено когато има близки по постижения и силни като цяло кандидатури. Високите изисквания, които сме поставили като условие за участие в конкурсите за именните стипендии, издигат авторитета им и там не попадат случайни хора.

През тази учебна година с решение на Съвета на фондацията беше увеличен размера на именните стипендии и за учебната 2018/2019 година студентите получават годишна стипендия в размер на 2 300 лева. Увеличен беше и размера на другите стипендии, а именно за носителите на златни медали от олимпиади – 1 400 лв., за сребърни медали – 1200 лв. и за бронзови медали – 1 000 лв. В заключителния етап бяха допуснати представители на 15 университета и от тях бяха избрани настоящите стипендианти. Най-сериозна беше надпреварата за именните стипендии „Джон Атанасов“, „Акад.Методи Попов“, „Акад. Никола Обрешков“, „Акад. Димитър Мишев“, „Акад. Ангел Балевски“ и „Акад. Георги Наджаков“ и това е различното в предходните години, когато най-голямо беше участието на медици и икономисти.

Използваме повода още веднъж да подчертаем, че се справихме успешно с помощта на всички членове на специализираните журита, включващи трима академици, двама член-кореспонденти, седем професори и още шест хабилитирани

учени. Тяхната професионална работа, съчетана с творчески подход към анализ и оценка на студентите, позволи да се постигне максимална обективност и за това трябва да им изкажем нашата благодарност. Радващо е високото ниво на кандидатите за двете инженерни стипендии. Вече няма проблеми с кандидатите за стипендите „Акад. Георги Наджаков“ и „Акад. Ростислав Каишев“. Кандидатстващите физици са с трайни научни интереси в областта на астрономията и астрофизиката, което е следствие от активната роля на извънучилищните форми на работа на активните астрономически обсерватории и клубове в страната и наличието на много състезания и олимпиади по астрономия. Много по-голям вече е броят на кандидатите за двете инженерни именни стипендии, както и за тези в областите на информатиката и математиката. Единствено спад има сред кандидатите от областта на архитектурата и строителството. За първа година нямаме кандидати от УНСС, но нивото на другите студенти и най-вече от СА „Д. Ценов“ - Свищов и Икономически университет – Варна е много високо.

Потвърждаваме изводите, направени от експертите на фондацията и членовете на специализираните журита, че принос за нарастване на ефективността, популярността на именните стипендии на фондацията имат извършените промени в Статута на специалните именни стипендии, които дават възможност на Изпълнителното бюро по предложение на специализираните комисии и при наличие на ресурс да определя по двама носители, там, където кандидатите са много стойностни и близки по постижения. Затова отправяме покана към всички членове на Съвета да присъстват на заседание на специализираните журита и да се убедят в правилността на действията на Изпълнителното бюро. По предложение на специализираните журита определихме по двама носители за именните стипендии „Акад. Димитър Мишев“, „Акад. Ангел БалеВСки“, „Акад. Георги Наджаков“ и „Акад. Методи Попов“.

Втората група стипендианти са носителите на медали от международни олимпиади по математика, информатика, физика, биология и химия. През последната година българските ученици се представиха достойно и спечелиха нови медали. В различните олимпиади нашите отбори спечелиха: в олимпиадата по математика - един златен, три сребърни и един бронзов медали, от които един сребърен и два бронзови са на нашите стипендианти Кирил Бангачев, Константин Гаров и Борислав Антов. Четири медала – един златен и три бронзови, спечелиха българските ученици на 30-та Международна олимпиада по информатика. Стипендиантите на Фондация „Еврика“ Александър Кръстев от МГ „Д-р Петър Берон“ – Варна завоюва златен медал, а Виктор Терзиев, вече студент, Мартин Копчев от ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“ – Габрово и Радослав Димитров от МГ „Акад. Кирил Попов“ – Пловдив са с бронзови медали. До тази година родните участници в международните олимпиади по информатика са донесли на страната ни общо 104 медала – 26 златни, 41 сребърни и 37 бронзови медала, а през 2018 година българският национален отбор по информатика завоюва 4 златни, един сребърен и един бронзов медали.

През месец юли 2018 г. в португалската столица Лисабон се проведе 49-та Международна олимпиада по физика. Там стипендиантите на фондацията Георги Александров, Иво Петров и Стефан Иванов спечелиха два сребърни и един бронзов медала.

За първи път в историята на олимпиадите по биология и четиримата български състезатели се върнаха с медали. Новите стипендианти на фондацията Здравко Иванов от СМГ, Ваня Миланова, вече студент в СУ, Виктор Георгиев и Иван Георгиев от НППМГ спечелиха един сребърен и три бронзови медала.

Химиците имаха също достойно представяне. На 50-то юбилейно издание на международната олимпиада по химия българските представители спечелиха един златен, един сребърен и един бронзов медала. Досегашният стипендиант на фондацията Петър Христов за втора поредна година спечели златен медал и вече е студент в Станфордския университет.

Равносометката за учебната 2018/2019 година е: 46 стипендианти, от които 33 студенти и 13 ученици. 14 са носители на именни стипендии; 3 ученици и студенти, носители на златен медал от международни средношколски олимпиади; 8 студенти и ученици, носители на сребърни медали от международни средношколски олимпиади; 21 студенти и ученици, носители на бронзови медали от международни средношколски олимпиади. 17 от стипендиантите са представители на СУ „Св. Кл. Охридски“; 7 на Медицински университет – София; 5 на СМГ „Паисий Хилендарски“, по 2 на ВВМУ „Н.Й.Вапцаров“ – Варна и НПМГ - София и по един на Технически университет – София, ШУ „Еп. Константин Преславски“, УАСГ – София, НБУ – София, СА „Д. Ценов“ – Свищов, Лесотехнически университет - София, Технически университет – Варна, ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“ – Габрово, ПМГ „Баба Тонка“ – Русе, МГ „Акад. К. Попов“ – Пловдив, МГ „Д-р Петър Берон“ – Варна, ПМГ „Акад. Никола Обрешков“ – Бургас и ЕГ „Пловдив“.

В началото на 2019 г., на тържествена церемония в Националния политехнически музей еврокомисарят по цифрова икономика и общество Мария Габриел за втора поредна година връчи удостоверенията на 46-те стипендианти на фондацията. В своето приветствие тя подчерта, че е вдъхновяващо да се видят толкова млади умове и таланти, за които науката е начин на живот. Те са посланици на България със силен глас и показват, че любовта към знанието, дисциплината и упоритостта са тези, които водят до резултати. Мария Габриел насърчи стипендиантите да се възползват от схемата за трансграничен стаж „Цифрова възможност“, която е шанс за всеки един от тях, независимо от изучаваната наука, да натрупа практически опит в цифрова компания в друга държава. Участниците в тържеството бяха поздравени и от Таня Михайлова – зам. министър на МОН, която постави акцент върху постоянството в работата с младите хора и голямата нужда не просто от млади учители, а най-добрите да бъдат учители, за да увлекат след себе си следващите поколения. Тя предложи партньорство между МОН и Фондация „Еврика“ в подкрепа на учителите иноватори.

Един дългосрочен и голям проект, който реализирахме чрез програма „Таланти“ и през тази година е Ученическият институт по математика и информатика (УЧИМИ), който създадохме заедно с Института по математика и информатика на БАН, МФ „Св. св. Кирил и Методий“ и Съюза на математиците в България /СМБ/ като дългосрочна програма за работа на български учени с изявени ученици по математика и информатика от средните училища. В рамките на неговата годишна програма се провеждат ученическа конференция, пролетна ученическа секция, интервю за избор на двама участници в Изследователския научен институт / RSI / в Масачузетския технологичен институт, лятна изследователска школа, ученически работен семинар и семинар за учители по математика, информатика и информационни технологии. Годишно се разработват над 120 проекта от около 150 ученици от повече от 30 града в страната.

Осемнадесетата ученическа конференция по математика и информатика /УК'18/ се проведе от 12 до 14 януари 2018 г. в гр. Пазарджик. В нея взеха участие 69 ученици от математически и общообразователни гимназии от цялата страна, които представиха общо 49 проекта по математика, информатика и информационни технологии. Осем проекти по математика и девет по информатика и информационни технологии получиха грамоти за отлично представяне. Със специален приз за оригинален проект с приложна насоченост беше отличена ученичката Любомира Алексова от ІАЕГ – София, която през месец май 2018 г. се представи отлично и на организираната от Фондация „Еврика“ Пета междуучилищна научно-техническа конференция за ученици от езиковите гимназии в София и получи право да представлява България в Международния конгрес на младите изследователи в град Сарагоса, Испания. По време на 47-та Пролетна конференция на Съюза на математиците в България по традиция

имаше и ученическа секция на УчИМИ. Тя осигури възможност отново чрез състезание да се изият най-добрите и те да преминат в следваща надпревара за участие в Лятна изследователска школа. В нея участваха авторите на 47 ученически проекти - 18 по математика и 29 по информатика и информационни технологии. Важно място в дейността на УчИМИ заема провеждането на Лятната изследователска школа /ЛИШ/. Тя съчетава най-добрите практики от водещи програми за изследователска работа на учениците от средните училища с възможности за работа с научни ръководители от БАН, както и бивши възпитаници на УчИМИ – студенти в едни от най-добрите университети в света по математика и информатика. Представители на частния бизнес от IT сферата също участваха в школата като лектори и ментори. Освен това програмата включваше лекции по актуални научни проблеми и модерни технологии, срещи с представители на сектора и различни академични институции, обучение по soft skills и дискусии по важни въпроси, като етика в науката, отговорна научно-изследователска работа и иновации. За трета поредна година школата беше с международно участие.

И през тази година бяха определени и изпратени български представители в Международната лятна изследователска школа /RSI'18/ в Масачузетския технологичен институт /МТИ/. За участие бяха избрани Чавдар Лалов от МГ „Гео Милев“, Плевен и Николай Пашов от 91 НЕГ – София. И двамата са добре познати на фондацията, защото са участвали в наши международни проекти в предходни години. Ето какво сподели Чавдар Лалов след завръщането му от САЩ: „Опитът и знанията, които натрупах при срещите си в МТИ са безценни. Не само научих много нови неща по линейна алгебра, което е областта на проекта ми, но получих и много съвети за това как се прави изследване в математиката“. Други двама представители на Ученическия институт - Звездин Бесарабов от НПМГ и Димитър Чакъров от МГ „Акад. К. Попов“, Пловдив бяха изпратени и представяха страната ни в 25-та Международна конференция за млади учени и завоюваха сребърни медали в категориите информатика и математика.

Опитът от тази форма на работа за откриване и изява на талантливите ученици вече се пренася и в други области на знанието. Такава възможност осигури създадения преди пет години Ученически институт към БАН, където освен традиционните състезания и публични защити на проекти заработиха и създадените от него малки учебно-изследователски общности, които станаха притегателен център за учениците и учителите, защото там можеха да се осъществят преките контакти с учените и да се работи в реална изследователска среда в институтите. Ние бяхме привлечени в работата на Ученическия институт на БАН като партньори по силата на споразумението между БАН, СУБ и фондация „Еврика“. Трябва да се постареем да използваме още по-пълноценно тези форми, за да разширяваме дигиталните и изследователски компетентности на младежите, което е основен елемент в прилагания от скоро изследователския подход в образованието и по този път да успеем да повишим и компетентността на повече учители и чрез тях да достигнем до повече училища. Това е един от пътищата към иновативните училища. В тази посока е и идеята да ги стимулираме чрез провеждането на конкурси и да отличаваме и насърчаваме най-добрите сред тях.

Една от големите възможности за работа за откриване и развитие на талантите в училище представляват клубовете по интереси в училище. Сега те са обект на специално внимание и от МОН, особено като част от програмата „Наука и образование за интелигентен растеж“. След възможността за финансиране на дейността им от програмата се организираха такива почти във всички училища. На практика всички те се занимават основно с разширяване на знанията по учебните дисциплини и се водят от учителите в същото училище. Провежданите дейности на практика са само на ниво собствено училище. Ние преди години иницирахме и формирахме клубове (11 на брой в различен тип училища) в рамките на осъществяването на проекта „Клубове за наука

и техника за ученици”, които продължават да съществуват и работят успешно. До голяма степен това е следствие от факта, че проведохме подходящо по съдържание обучение за техните научни ръководители и председателите им - ученици. Учихме ги как да се самоорганизируют, как да изготвят проекти, как да осъществяват набирането на средства за дейността си, как да работят в екип и още други необходими неща, за да се справят сами. И това се оказа твърде продуктивен подход, който ни кара да мислим, че е изключително важна подготовката на ръководителите. Правихме предложение пред МОН да организираме заедно такова обучение, но те смятаха, че могат без нас, защото имат специализирани структури за това. Вече седем години това не се случва. Затова считаме, че сега трябва да променим тактиката и да разработим проект, който да предложим за финансиране и така да вървим към осъществяване на целта.

Второто, което считаме, че е необходимо да направим отново с МОН, е да поставим началото на изграждане на мрежа на клубовете. Така ще може да се премине в следващ етап, когато те се съревновават помежду си, провеждат изяви на различни нива и могат да се създадат връзки между клубове с еднаква или близка предметна област. И това го имаме като опит с клубовете, които създадохме. От тях се създадохме общи колективи, които работиха много добре, благодарение и на това, че ръководителите им бяха преминали подготовка и използваха утвърдени и доказали се подходи. В тези условия голяма част от тях избраха да осъществяват проектна дейност и извън рамките на учебните дисциплини. Успешно работиха и клубовете по проекти в области на екологията и астрономията, където бяха интегрирани различни знания и дейности. Такъв подход трябва да потърсим и в професионалните гимназии, особено в тези, които осъществяват дуално образование. То позволява да имат своя мрежа и в тези клубове да се провеждат състезания, да се осъществява дейност за запознаване с нови технологии и постижения в съответната професионална област. В този смисъл трябва да направим преглед и на съдържанието и формата на провеждане на състезанията от комплексите, които реализираме заедно с Националния дворец на децата и да въведем нови елементи, съответстващи на новото време. Добре би било, ако зад такава идея застанат и представителите на бизнеса, за които се подготвят бъдещите кадри с нови професионални умения.

Стимулираща за учениците може да бъде възможността и за участие в международни инициативи, какъвто е Европейският младежки ден на науката. През отчетната година се проведе неговото 14-то издание под надслов „Енергия“. Като координатор на МИЛСЕТ за България се постаряхме да създадем интерес за отбелязване на този ден с разнообразни училищни инициативи. Въпреки старанието ни, не станали масови тези прояви. Навярно би могло това да стане като празник на всички клубове за наука и техника и да се насити програмата с повече изяви с учени, демонстрации и представяне пред обществеността на постиженията им. Място биха могли да имат и инициативи на Ученическият институт и други новосъздадени структури, особено такива, свързани с иновативните училища.

Трябва да търсим и нови форми, с които да разширяваме възможностите на децата да правят своя избор, свързан с бъдещо обучение и професионално насочване. Тук трябва да посочим и досегашния си опит за дейности съвместно с Националния политехнически музей. Целесъобразно би било да застанем и покреем образователните програми там, както това стана със създадения клуб по конструиране. Там ще се срещат не само историята и приносът на българите в индустриалното развитие, но и новите технологии и техните създатели.

Все в посока на подкрепа на инициативите, свързани с новото съдържание в професионалната подготовка и мащабното навлизане на информационните технологии, би било целесъобразно да търсим подкрепа на подготовката и квалификацията на учители. От тях в много голяма степен ще зависи реализацията на новите цели и задачи сред учениците и студентите. Това ни насочва и към по-смели и енергични стъпки в

университетите. В Пловдивския университет трябва да търсим възможност да правим специална подготовка за бъдещите учители, свързана с провеждането на извънкласни дейности, да бъдат поставени основите на повече иновативни програми. Пак в университетите следва да се постареем да организираме, навярно най-добре с ФНТС, на конкурси за дипломен проект и осигурим специални награди за тези с най-значим иновационен потенциал. Пак там с подходящи средства и организация бихме могли да търсим възможности да организираме курсове и консултации по закрила на индустриалната собственост и това да става с предимство там, където няма специализирани катедри в тази област; да ангажираме нашия кабинет по защита на интелектуалната собственост и да съдействаме финансово в рамките на възможностите си за подкрепа на отделни прояви в тази област, където могат да участват студенти и млади учени, защото знанията по тези специфични проблеми биха били полезни и за бъдещата им работа. Струва си да потърсим взаимодействие с Националното представителство на студентските съвети, които в своята платформа за промени във висшето образование се обявиха за финансиране и стимулиране на научно-изследователската дейност в университетите. Може би трябва да разширим възможността за подкрепа и на индивидуални проекти на студенти и млади учени у нас, а не само в чужбина. За научни прояви в чужбина през отчетната година сме подкрепили седем индивидуални проекта на млади учени и докторанти, но бихме могли да предвидим в програмата си и възможност повече студенти да участват, за да трупат опит, да намират изява на постиженията си, да овладяват нови знания и да създават полезни контакти, залог за бъдещо професионално сътрудничество.

2. За стимулиране на младежката научно-техническа изследователска, изобретателска и друга новаторска дейност.

През последните години все повече се чувства необходимостта от откриване на възможности за стимулиране на творчеството в техниката и технологиите. Не твърдим, че трябва да се откажем от конкурси, които традиционно организираме, а да търсим нови подходи и територии. Знаем, че това трябва да осъществим в единоръководие и с други организации и институции. Правила сме го и до сега, но искаме да имаме повече добри примери като тези, които осъществихме с финансовата подкрепа на зам. председателя на Съвета на фондацията Васил Велев и Асоциацията на индустриалния капитал в България чрез направените дарения, свързани с образованието.

През 2018 г. стартирахме проект с Професионална гимназия по електротехника и автоматика в София за оборудване и програмно осигуряване на кабинет за обучение на специалисти по специалността „Мониторинг и мениджмънт на системи, работещи в реално време“. Той все още е в ранен етап, защото се прави необходимото за инвестиции в оборудване и програмно осигуряване за новата програма. Предстои през настоящата година да започне обучението на първите специалисти. Ще се обучават не само ученици в новата специалност, но и ще се прави преподавателска и специализация на вече работещи специалисти със средно образование.

Вторият проект започнахме преди близо три години в Националния политехнически музей. Обект на реализация на проекта са целеви групи от деца в начална училищна възраст, у които да се събуди интерес към конструиране чрез игра с подходящи конструктори и ученици от основни училища, които се запознават с основни професии, свързани с автоматизация на процесите и превръщат това в осъзната необходимост да се овладяват знания и умения за тях, чрез развитие на клубни дейности и работа в екип. Заедно с играта те правят първите си стъпки в програмирането и постигнатото става празник, когато техните първи роботи започнат да се движат. Много полезно беше, че техни ръководители са млади хора, които

съумяват да създадат интереси и нагласа да се продължава в тази насока. Кандидатите за участие в клуба са значително повече от тези, за които са създадени материални условия. За по-голямата възрастова група трябва да търсим възможности за надграждане на знанията и преминаване към творчески задачи, съответстващи на възрастта. Националният дворец на децата изяви желание да повторят този наш опит, но за това трябва да осигурим най-напред подходящата база. В тази следваща степен би трябвало да се подбират ученици от горен курс, предимно от училища, подготвящи кадри за промишлени производства в машиностроенето и автоматизацията, които да прилагат наученото в училище за решаване на приложни задачи и създаване на собствени творчески проекти. Трябва да се мисли и за учители и ръководители на клубни форми от средата на родители, на студенти от педагогически и технически специалности в университетите, които могат да бъдат обучители, консултанти и помощници при организирането и осъществяването на дейностите с учениците. Средствата от последното дарение използвахме за разширяване на техническото оборудване на Клуба с конструктори и увеличаване на групите за занимания, за възнаграждения на ръководителите му и за дейности в самия Клуб, като конкурси и състезания, включително и за награди.

И тук трябва да мислим за подготовката на ръководители на тези дейности. Струва си да се опитаме да запалим с идеята някои от стипендиантите на фондацията от инженерните специалности. С Пловдивския университет „П. Хилендарски“ вече поставихме началото на съвместни действия с реализиране на общ проект за организиране и провеждане на Национално състезание „Физика – инженерство – технологии“. Идеята за реализацията на този нов проект е естествено продължение на успешната и вече с международно участие, научна конференция за студенти и докторанти по физика и инженерни технологии, която провеждаме вече 7 години. Националното състезание има амбицията да се превърне в ежегодно такова за ученици от цялата страна, обучаващи се в дневна, самостоятелна или индивидуална форма. Поради големия интерес и с помощта на предложения, дадени от участници в ученическата част на студентската конференция, се роди идеята за обособяване на отделено във времето ученическо състезание. По време на състезанието за учителите – ръководители ще се проведе курс по иновативни практики на преподаване и ще се осъществят посещения в научните лаборатории на Пловдивския университет. Планира се в някои от лабораториите и извършване на реални експерименти от учениците.

Проектът е насочен към ученици в прогимназиална степен на образование и за техните учители. Очакваме да има положителен отзвук и това да стимулира изявата на таланти в интердисциплинарни области на тези от СТЕМ (Наука, технологии, инженерство и математика и да подпомогне за овладяването на иновативни подходи, които са в основата на технологиите на бъдещето.

Проектите ни за ученици и до голяма степен за студенти, като цяло са успешни. Това, което има много ограничен успех е постигнатото в работата с младите учени. Контактите ни с тях винаги са инцидентни и за решаване на определен проблем, за който трябва да се осигуряват средства. Те нямат своя организация, а и преобладаващата част от тях са извън Съюза на учените в България. Независимо, че всички финансирани от нас проекти да съдържаха елемент на популяризиране на програмите ни и възможности за подкрепа, през годината не постъпиха такива дори и за новите възможности в Програма „Научни изследвания“. През последните години се наблюдава отлив от научна и изследователска работа сред младежите, а потребностите се удовлетворяват от проектно финансиране по наши и европейски програми. Дори там, където можем да сме полезни за публикуване на статии в научни издания с импакт фактор не получихме заявки. До известна степен това се дължи и на нивото на научно ниво и високите прагове за публикации в тези научни издания. За сега считаме за

необходимо да запазим тази възможност и да направим повече за това информацията да стига до тях със съдействието на младежките структури в СУБ и ФНТС.

Що се отнася до работата за насърчаване на творчеството сред учениците и студентите, считаме че успяваме да запазим добрите традиции с провеждането на много по брой и тематика конкурси, но и да прибавим по нещо ново. Най-мощен остава конкурсът „Космосът – настояще и бъдеще на човечеството“. През последната година беше неговото XX издание. В много училища вече изпреварват обявяването на поредното издание и подготвят нови проекти. За тях е символен патронажа на първия български космонавт генерал Георги Иванов, заместник-председател на фондацията. Този конкурс създадохме преди години по идея на акад. Димитър Мишев. Разнообразихме направленията и изразните средства и това позволи в него да се изияват различни способности и творчески нагласи на децата и учениците-изследователи, програмисти, експериментатори, моделисти, поети и художници. Помагат ни и учените, работещи в тази област, уважаваният партньор – Националният дворец на децата, благодарение на когото сме част от Календарния план на МОН и медийния партньор в лицето на Издателство „Аз буки“ и в частност вестника, с помощта, на който стигаме до всяко училище, до селото или големия град. Към участие в конкурса ги насочват преподавателите, но и разказите на наградени участници, които получаваха наградите си от първия български космонавт и чутото от него лично за полета сред звездите. Важна е и обективната оценка на проектите, която правим с помощта на учени от Института за космически изследвания на БАН, които са и наши консултанти. През последните седем години експертизата и оценката на проектите се под ръководството на доц. Таня Иванова, създателка на първата космическа оранжерия. За помощ са привлечени експерти във всяко направление на този конкурс. През 2018 г. в конкурса участваха 1295 ученици от 8 до 18 години с 1286 проекти в пет тематични направления. Добро и мотивиращо решение беше да се отличават ръководителите на децата. Гласността на постигнатите резултати също има своето значение. В сайта на фондацията публикуваме не само имената на тези, които са получили награди, но и подборка от техните творби, което е признание и чест за авторите. В списание „Наука“ се представят най-добрите проекти с идеи за космически експерименти, а в изложба се подреждат макети и рисунки, които предоставяме на Националния политехнически музей за попълване на техните фондове и включване в пътуващи експозиции. Тъй като всички наградени са публикувани, в настоящия отчет ще посочим само някои обобщаващи резултати.

В направлението „Идеи за научни и технически експерименти“ взеха участие 10 ученика с много сериозна подготовка и задълбочени знания. По традиция това са най-големите по възраст ученици и предложените идеи имаха наистина много интересни и оригинални решения. Сред тях с най-висока оценка беше Димитър Фердинандов от Езикова гимназия „Пловдив“ с научен ръководител Костадина Кацарова. Направлението „Модели и макети на космически обекти“ привлече много деца и юноши със сърчени ръце и богата фантазия. В него участваха ученици от 10 до 18 години. Представени бяха рекорден брой 58 макети и модели на 86 ученици. Първото място спечели Манюела Петрова от IV Езикова гимназия „Фредерих Жолио-Кюри“, гр. Варна за макет „Телескопът Хъбъл – в търсене на нови открития“. В направлението за графични произведения, създадени с помощта на компютър, журито разгледа и оцени много интересни и качествено изработени проекти като сайтове, компютърни игри, игри за мобилни телефони, презентации, уеб базирани творби със задълбочен и много съдържателен проучвателски характер за необятния Космос. Свои разработки и творби представиха 184 участници. Първо място спечели колективът Елина Ивайлова, Габриела Стефанова и Тереза Стефанова от СУ „Иван Вазов“, гр. Вършец за изследователски проект и сайт „Народни поверия за времето, свързани с астрономически обекти“. В направлението за литературни творби участваха 104 млади

автори със 127 произведения. Първата награда получи Ростислава Димова от ПМГ „Баба Тонка“, гр. Русе за разказ на тема „Из добрите стари времена в Космоса....“. Най-много участници се включиха в надпреварата с рисунки. Творби представиха 911 млади художници от 102 училища и други извънучилищни звена. Първото място спечели Нина Ачилова от Школа по изобразително изкуство „Живопис“ при ОДК – Казанлък. В Деня на народните будители в Националния политехнически музей патронът на конкурса – първият български космонавт ген. Георги Иванов приветства лауреатите и техните ръководители и връчи наградите. Пред децата и техните ръководители председателят на журито доц. д-р Таня Иванова направи интересна презентация на тема „30 години програма „Шипка“. Авторът на спечелилия първо място проект в направлението за научни и технически експерименти също представи своите научни изследвания на тема „ETMO – Earth Threatening Meteorite Observatory“. За пореден път имаше изложба с рисунки и макети на участниците в XX Национален конкурс „Космосът – настояще и бъдеще на човечеството“.

През последната година Фондация „Еврика“ беше съорганизатор на конкурса за ученици „Моят 3D свят“, организиран от Машино-технологичния факултет на Технически университет. В него ученици и студенти представиха свои разработки на тримерен модел на конструкция, съоръжение или продукт с използването на предпочитан от тях програмен пакет. Осъществяването на този проект даде още една възможност да се повишават знанията и уменията на ученици и студенти за създаване на тримерни модели на технически обекти, да се влияе при насочването към специалности в университета, които готвят кадри за производството. Специално за този конкурс студенти създадоха интернет платформа за представяне на конкурсните проекти. Първото място спечели Калоян Коларов, който освен предметна награда, имаше възможност да му бъде отпечатана в 3D print разработката и заплащането на семестриалната такса, ако стане студент в МТФ на ТУ – София. Предстои много скоро да бъде обявено следващото издание на конкурса, в който да се обособят в отделни групи учениците и студентите, за да бъде още по-справедливо класирането, което да отчита разликата в подготовката им.

Посочените по-горе конкурси са пример за стремежите ни да ангажираме вниманието на учениците да разработват проекти в съвременни области на технологичното познание и насочването им към професии, свързани с тях. Още по-въздействащи са тези конкурси, които позволяват да има състезание и с техни връстници в други страни. Използваме възможностите за организирано участие на първенците от националните конкурси в прояви и конкурси на Международното движение за наука и техника в свободното време (MILSET). Това позволява участие на български ученици в многостепенни състезания и конкурси, към които има голям афинитет сред учениците. Това е възможно и поради факта, че ние продължаваме да имаме делегирани функции на регионален координатор. Илюстрация на възможностите за организиране на българското участие в двустранни и многостранни програми и конкурси е тази организаторска работа за включване в проява като Дванадесетият международен конкурс за научна фотография под надслов „Когато изкуството среща науката“, организиран от МИЛСЕТ. За първи път български автор не получи награда, но ние продължаваме да сме единствената засега държава, която има в актива си две големи награди. През последната година конкуренцията беше твърде голяма-състезаваха се 720 проекти от 28 страни. Това не ни обезкуражава, а по-скоро ни амбицира. Може би, ако имаме и национален такъв тематичен конкурс, ще имаме по-голям избор на конкурсни проекти.

Един показателен пример за това как се мобилизират участниците за подготовка в международна надпревара е конкурсът на МОН „Млади таланти“, където успешно им партнираме при провеждането му. Представител на Фондация „Еврика“ отново беше член на комисията за оценка на ученическите проекти на национално ниво. За

първи път през 2018 г. в този конкурс участваха значителен брой проекти на ученици от 8 и 9 клас. Увеличиха се и като брой качествените проекти. Подадени бяха 47 проекта, от които журито допусна до участие 41. Класираните на първите три места в двадесетото юбилейно издание на този конкурс получиха правото да представят България в Европейския конкурс за млади учени /EUCYS/ в Дъблин, Ирландия. За поредна година Фондация „Еврика“ организира участието на наградените проекти с приложен характер в Европейското младежко научно изложение ESE'2018, което се проведе през месец юли в град Гдиня, Полша. Българската група включваше учениците Димитър Чакъров от МГ „Акад. Кирил Попов“, Пловдив, Светослав Георгиев от Природоматематическа гимназия „Проф. Емануил Иванов“, Кюстендил и Антоан Георгиев от ПМПИГ „Св. Климент Охридски“, Монтана. Те представиха три проекта на теми: „Hovercraft RC“ – съвкупност от хардуер и приложен софтуер към него, който представя умален модел на истински хоувъркрафт с възможност за обхождане на труднодостъпни терени, „Комбинаторна игра с домина върху правоъгълни дъски“ и „Блъмбър“ – компютърно и смарт приложение. Изложението се проведе изцяло на панаирен принцип, като отличените проекти бяха демонстрирани пред широка аудитория. В изyata взеха участие над 300 ученици от 27 страни, включително Мексико, Колумбия, Тунис, Алжир, Южна Корея, Хонконг, Иран, Русия и Турция. Представени бяха общо 133 проекти. Благодарение на високото качество на проектите, умението на авторите да ги представят и защитят, успяхме да покажем творчество на европейско ниво. Това стана възможно благодарение на коректното партньорство с МОН и сериозната финансова помощ от тяхна страна. За пореден път се доказва, че сме по-силни, когато обединяваме възможностите си.

През настоящата година България ще е домакин на международния конкурс „Млади таланти“, което поставя допълнителни отговорности и към нас, за да се разшири кръга от участници и да осигурим отлична организация за провеждане на мащабната научна проява. Предстои да излъчим и първенците в националния конкурс, които ще предствят България в Световното младежко научно изложение ESI'2019 в Абу Даби през месец септември.

Когато представяме извършеното и резултатите от организирани конкурси от нас и с наше участие, не бива да пропускаме да отбележим, че най-много такива са тези, които осъществяваме заедно с Националния дворец на децата. Те продължават да са много богати като тематика и форми на надпревара. Запазват се традиционните - от екология и моделизми, но стремежът е да стават повече състезанията с приложно-технически характер. Трябва да засилваме тази тенденция, но за сега ни възпира липсата на подходяща база. Това партньорство също оценяваме като много ползотворно. То разширява възможностите за привличане в организацията на проявите и структурите на местно ниво.

От 15 до 17 юни 2018 г. в с. Кранево проведохме националните състезания по наука, техника и технологии с ученици от 5 до 8 клас. В тях участваха над 80 ученици от Троян, Пазарджик, София, Сливен, Шумен, Крумовград, Велико Търново, Варна, Ямбол, Севлиево, Плевен, Разград и Кюстендил. В конкурсите за по-високата възрастова група - от 8 до 12 клас, след предварителна селекция, до публична защита бяха допуснати 72 участници от Севлиево, Сливен, Бургас, Крумовград, Варна, Троян, Ловеч, Ботевград, Видин и София. В тези състезания все по-голям е делът на тези, които демонстрират компетентности в новите технологични области. Не можем да твърдим, че постигнатото е достатъчно, защото все още има много неизползвани възможности за обогатяване на съдържанието на тези прояви с нови, които се появиха като резултат от създадените много клубове в училищата, в т.ч. и професионалните. По-пълноценно трябва да използваме и тези, които ще излязат новите първенци измежду включените в дуалното обучение, където се засилват професионалните умения и се формират интереси в различни високотехнологично професии. Не случайно най-

много кандидати има в направленията, свързани с разработването на програмни продукти, електронните прибори, устройства и комуникационни средства.

Децата и учениците винаги са носили в сърцата си стремежа към летенето. Някои от нашите прояви, извън тези в конкурса за Космоса, също създават условия за това. В националния кръг по авиомоделизъм и ракетомоделизъм, през месец май 2018 г. в гр. Ловеч участваха над 110 деца и ученици от Обединените детски комплекси и други извънкласни звена в Никопол, Шумен, Ловеч, Велико Търново, Долна Митрополия, Кюстендил, Горна Оряховица, Каспичан, Търговище, София, Русе, Севлиево, Пещера, Казанлък, Асеновград, Разград, Бургас и Левски. Със съдействието и домакинството на община Пазарджик се проведеха и националните ученически състезания по автомоделизъм и корабомоделизъм. В тях участваха повече от 90 деца и ученици от специализирани клубове във Враца, Сливница, Русе, Мездра, Димитровград, Пазарджик, Харманли, София, Габрово, Варна, Разград и Ловеч.

Когато говорим за резултатите сред моделистите, трябва да не пропускаме и Ученическия конкурс за нестандартни летателни апарати „Творческо предизвикателство ИКАР – 2018“. В него се състезаваха над 30 участници, които демонстрираха създадени от тях атрактивни летателни апарати от всякакъв тип. Те бяха оценявани за оригиналност на идеите, оригинални и прецизни конструктивни решения, дизайн и летателни качества. Най-добрите получиха дипломи и материални награди. В рамките на авиошоуто се проведе и състезанието „Дрон Арена Кюстендил 2018“.

Продължава да е засилен интереса и към проявите в областта на екологията. Потвърждение на това са множеството инициативи и състезания като Националното ученическо състезание „Природата – наш дом“ и Екологичния форум „Сребърна“. През 2018 година в ученическото състезание се включиха 120 ученици от центрове за подкрепа на личностното развитие и ОДК, както и от училища в София, Ямбол, Кюстендил, Пазарджик, Гоце Делчев, Перник, Момчилград, Лозница, Габрово, Ловеч, Плевен, Варна, Кърджали и Горна Оряховица. В рамките на националното състезание се проведеха и конкурси за литературна творба, рисунка и приложно изкуство на тема „Пазете природата днес, за да я има и утре“. Международният ученически форум по екология „Сребърна“ е втори по мащаби по време на Световния ден за опазване на околната среда. Вече двадесет и седем години заедно с НДД, МОН, Регионалното управление по образование – Силистра, Община Силистра, Общински детски комплекс – Силистра, РИОСВ – Русе и др. организират тези прояви.

В проведените досега 27 конкурси, през периода 1990 – 2018 година, участие са взели над 5 800 ученици, млади природозащитници и ръководители. И през отчетния период в екологичния форум „Сребърна 2018“ се представиха над 400 участници от 14 области на страната, а в Националния конкурс за ученически проекти по екология и опазване на околната среда се съревноваваха 47 ученици с 15 проекти. Едно малко допълнение в подкрепа на тезата, че организираните извънкласни дейности и тези сред специализираните клубове водят до по-добри резултати в обучението е факта, че над 30 от досегашните участници са били и стипендианти на Фондация „Еврика“, което се доказва от документите, с които те са кандидатствали при нас.

През изминалата година продължихме работата по съвместния проект с Националния дворец на децата за подобряване на обучението по биология, екология и опазване на околната среда и подготовката на ръководители на извънкласни дейности в НДД и създаване на „зелени класни стаи“. Периодично се извършват наблюдения, проучване и изследователска дейност върху състоянието на околната среда, биоразнообразието и природните забележителности. Провеждат се обучения на деца и ръководители за участие в дейностите за озеленяване и поддържане на зелените площи. Поставили сме си амбициозната цел да приобщим в реализацията на този проект около 2 000 деца и ученици от: клубовете „Екология, биология и защита на природата“; „Малки приятели на природата“; децата от обучително-игровия център „Знам и мога“;

деца от школа „Любознайко“; деца и ученици от организационните педагогически форми в НДД; ученици от столични училища и ваканционни програми.

Когато говорим за навлизането на новите технологии в различните форми за работа с учениците, не трябва да пропускаме и това, как те навлизат и в новите форми, съчетаващи технологии, творчество и изкуство. Още един такъв добър пример е мащабния международен конкурс „Творчество без граници“, който организираме с Компютърна школа „Вале“ при Образцово народно читалище „Заря-1858“, гр. Хасково. Вече е в историята неговото девето издание. През последните пет години, той се провежда под патронажа на българския еврокомисар по въпросите за цифровата икономика и общество Мария Габриел. В това последно издание на конкурса участваха 788 рисунки, 523 колажа и 345 творби от чужбина. Сред тях бяха млади творци от България, Македония, Словения, Украйна, Русия, Черна гора, Шри Ланка и Испания. За успеха на конкурса и неговото масовизиране помогна и включването му в Националния календарен план на МОН за извънучилищните дейности. По време на заключителния етап на конкурса и тържеството за награждаването имаше голяма изложба. По покана на български евродепутати, за пореден път, една част от лауреатите на конкурса посетиха Европейския парламент в Брюксел. Учениците с най-голям опит от Компютърна школа „Вале“ бяха специални гости на Европейската седмица на програмирането в Брюксел.

В поредицата от успешни прояви имат специално място и тези, организирани заедно със Съюза на физиците в България. От много години провеждаме съвместно младежка научна сесия по време на Националната конференция по въпросите на обучението по физика. През изминалата година тя беше на тема „АЗ И ФИЗИКАТА“ и беше стъпка, която трябваше да стимулира интереса към природните науки и в частност физиката. Включиха се 55 ученици с 27 проекти от 22 училища. В отделна секция се представиха студенти от Медицинския университет в София и този във Варна, както и тези от ПУ „П. Хилендарски“. И в двете секции бяха направени сполучливи разработки на илюстрации на физични закони и явления с използването на компютърна анимация. Ученически колектив от Кюстендил показва научни експерименти за деца по темата „Подходящи и качествени храни“, като част от техен проект, участвал в Международния фестивал „Наука на сцената“ в гр. Дебрецен, Унгария. Там бяха представени и наградени есета на ученици и студенти от конкурса „Великите физици на Европа“, посветен на българското председателство на Съвета на Европейския съюз.

Друга наша инициатива за ученици от езиковите училища в София е вече с история и авторитет. През 2018 г. отново се възползвахме от домакинството, прекрасната материално-техническа база и добрата организаторска работа на Италианския лицей в Горна баня и на 12 май 2018 г. проведохме Петата междуучилищна научно-техническа конференция на езиковите гимназии от София. На нея 19 ученици от 8 до 12 клас от Първа английска езикова гимназия, Втора английска езикова гимназия, Националния учебен комплекс по култура – Горна баня, 91 НЕГ, 9 ФЕГ и 157 ГИЧЕ „Сесар Вайехо“ представиха 17 проекти. Специално жури под председателството на акад. Ячко Иванов и с участието на проф. Николай Витанов и млади преподаватели от Софийския университет „Кл. Охридски“ (наши бивши стипендианти) избра проектите и техните автори, които по късно ги представиха на конгреса в Сарагоса през юли същата година. Отзивите от реализацията на този проект са отлични и то най-вече сред училищните среди и ръководствата на участващите езикови гимназии.

Към изяви за професионалните гимназии все още налучкваме пътя, тъй като този род училища търпят сериозни трансформации в последните години и ние трябва да следваме тези промени. През годината най-много техни представители взеха участие в

организираното младежко научно–техническо изложение - конкурс в Горна Оряховица, където успешно се изявиха такива училища от цялата страна. Там участваха 52 екипа с над 300 младежи от професионални гимназии в страната, технически университети, институти на БАН и иновативни фирми от цяла България, които демонстрираха най-новите си постижения, а ние бяхме сред организаторите, които си бяха поставили за цел да подкрепим иновативно мислещите хора. Началото на тези нови изложения беше поставено през 2016 година, когато по инициатива на Фондация „Милен Григоров“ от Горна Оряховица, заедно с тях и ФНТС станахме съорганизатори на конкурс – изложение „Младежко техническо творчество“. Третото изложение през 2018 година се осъществи най-вече с подкрепата на общинското ръководство от Горна Оряховица и с активната подкрепа на бизнеса. Сред тези представители на бизнеса беше и Васил Велев – председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България, който направи парично дарение, което позволи да се осъществи проекта. На практика изложението се превърна в своеобразен модел за взаимодействие между бизнеса, институциите, неправителствените организации и училищата. Стоим зад инициативата, защото знаем, че тя е полезна като форма на изява на постиженията на младите творци, като средище за обмяна на добри практики и новости в образованието и подготовката на технически кадри, като опит да се покаже на производителите от страната какви неизползвани възможности има в училищата и университетите.

Склонността към новаторство е човешка дарба с полза за обществото, която у някои избуява и дава щедри плодове, а у други умира, без дори те да са осъзнали, че я притежават. Такава дарба не всеки притежава, но ако бъде открита и стимулирана навреме, тя се развива и става начин на мислене. Затова не сме се отказали и работим активно по възстановяването на Движението за ТНТМ. След повече от 50 години, неговият зрярд, идеи, насоки и действия са отново основен елемент в развитието на нацията и държавата. Даваме си сметка, че без помощта на държавата не може да се изгради отново стройна финансираща система от подходящи за всяка възраст творчески занимания и сме готови да съдействаме и работим за осигуряване на ресурси за развитие на творческото мислене на младите хора. Липсата на квалифицирани кадри за производството в последните години е именно и резултат от липсата на целенасочена политика в това направление. Дуалното обучение се осъществява само в сравнително малка част от училищата, а българската икономика се нуждае преди всичко от иновации и то на ниво изобретение, за да повиши своята конкурентноспособност и да започне да догонва поне средното ниво на Европейския съюз.

Очакваме нови възможности да се разкрият и в резултат на взаимодействието ни с Министерството на образованието и науката. Получаваме ясни знаци за това, че там има нагласа да се търсят такива полезни партньорства. Съдим за това и от провежданите в последно време консултации с неправителствени организации и различни прояви, сред които сме и ние. Предоставихме изчерпателна информация за организирани от нас или в съучастие различни изяви, които да бъдат включени при Календара от прояви и дейности за популяризиране на професионалното обучение, което е една нова инициатива на МОН, съвместно с представители на организации на работодателите на национално равнище, представители на професионалните гимназии и регионалните управления по образование. Участвахме в: Дни на неформалното образование, заедно с над 20 образователни и културни организации, институции и общности в три модула – „Да учим и се забавляваме заедно“, „И това го знаем, и така го можем“, „Младите хора, кариерата и ученето през целия живот“; кръгла маса на тема „Стартови мотивационни пакети за подпомагане на кариерната ориентация и насърчаване на мобилността“; кариерен форум Електроника’2018; инициативи на Сдружението на олимпийските отбори по природни науки; изложение „Образование без граници“.

За пореден път през 2018 г. съвместно с МОН и СУ „Васил Левски“, гр. Севлиево бяхме част от организаторите на Националния фестивал „Наука на сцената“. В него взеха участие 43 проекта, представени на щандове, 13 работилници, 4 сценични постановки, 25 презентации, лекции и експерименти. СУ „Св. Кл. Охридски“, Американският колеж в София, 29 училища, 2 детски градини и 2 центъра за работа с деца от 29 населени места в страната участваха в надпреварата в различните направления. Първото място за проект на щанд си поделиха „Мъничка наука – демонстрационният експеримент отблизо“ на НППМГ – София и „Рециклирай, играй, опознавай, или алтернатива на скъпите играчки“ на децата от ДГ „Радост“ в Севлиево. При представянето на проекти в работилници, първото място беше присъдено на проекта „Природна аптека“ от СУ „Васил Левски“, село Главиница. Сред проектите, представени на сцена, първото място спечели „Евтина наука“ от ПППМГ „Гео Милев“ в Стара Загора. Фестивалът има състезателен характер и победителите завоюваха правото да представят своите проекти на международния фестивал „Наука на сцената“, който ще се проведе в Португалия.

С извършеното през 2018 г. вече отговорно можем да заявим, че е налице разширяване на дейностите ни по тематика, обхват и съдържание. По-голям е обхватът на взаимодействие и сътрудничеството с факултети и университети. Продължава реализацията на договорите с Машинно-технологичния факултет и Машиностроителния факултет на Технически университет – София. Пример за това е посоченият по-горе конкурс „Моят 3D свят“. На 8 и 9 ноември 2018 г. съвместно с Машиностроителния факултет на ТУ – София проведохме Втората младежка научна конференция „Машини, иновации, технологии – МИТ’2018“. Към организаторите ѝ се присъединиха Федерацията на научно-техническите съюзи и Българския съюз на стандартизаторите. В научната проява участваха 45 автори, от които 36 млади учени, докторанти и студенти, които представиха 35 доклади в следните научно-технически направления: иновативни продукти и технологии в машиностроенето, материали и методи за изпитване; ергономия и индустриален дизайн; техническо законодателство и стандартизация; автоматизация в инженерното проектиране и производство; системи за управление и обработка на информация; метрология и осигуряване на качеството. Бяха поканени и фирми, които представиха свои разработки и нововъведени технологии. За втора поредна година събитието се превърна във форум за изява на млади учени и таланти, средище за обмен и генериране на нови идеи и технически решения, както и на устойчиво сътрудничество между младите в университетите и бизнеса. За да успеем в стремежа си да намерим подходящите инициативи и стимули сред студентите и младите учени ни помогна подкрепата на Ректора на университета проф. Георги Михов, личното ангажиране на деканите проф. Тодоров и проф. Вичева и не без съдействието на чл. кор. проф. Венелин Живков и проф. Тодор Нешков, които помогнаха да спечелим доверието им.

Такива инициативи имахме и в други университети. С Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ и Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ продължаваме много успешното ни сътрудничество. Благодарни сме, че успяхме да намерим подходящите форми и единоръководство за работата с учениците и подготовката на педагогическите специалисти и ни обединяват стремежите за осигуряване на възможности за изява на студентите. В Пловдив сложихме начало на Национално състезание „Физика – инженерство – технологии“ като самостоятелна изява и продължаваме съвместната си работа по организирането и провеждането със Студентския съвет и ръководството на факултета на поредното издание на Националната студентска научна конференция по физика и инженерни технологии, която разширява обхвата си и вече е Балканска младежка научна конференция.

За поредна година бяхме сред съорганизаторите на Националната студентска олимпиада по математика. През 2018 г. домакин на финалния кръг на олимпиадата

беше Лесотехническият университет. В трите групи на състезанието участваха общо 16 отбора от 13 университета в България с 81 състезатели, от които 5 от чужбина.

Утвърждаваме подхода си да покрепяме младежите, най-вече от средите на стипендиантите ни да бъдат сред участници в прояви и инициативи на наши партньори. През последната година те успяха да се представят достойно и получиха заслужени награди. Такива бяха международният конкурс по програмиране CodeIT; XII-то издание на Националния приз „Студент на годината“; конкурс за наградата на името на д-р Емил Бенатов за изобретатели; международното изложение Smart Cities 2018; изложението „Изобретения, трансфер, иновации“ и други. През последната година се включихме в информационната кампания за поредното издание на конкурса за присъждане на наградите „Джон Атанасов“ на Президента Румен Радев. Там настоящият председател на Съвета на фондацията акад. Кирил Боянов, заедно с бившият ни председател акад. Благовест Сендов са почетни съпредседатели на специализираното жури, оценяващо предложенията за награди. За поредна година настоящи и бивши стипендианти на фондацията са сред наградените, а лауреатът от няколко конкурса на Фондация „Еврика“ Николай Пашов – ученик от 91 НЕГ „Проф. Константин Гълъбов“ – София беше отличен с грамота за дебютен пробив в компютърните науки.

Участвахме и подкрепяхме и други прояви и дейности в науката и технологиите, но акцента беше върху тези от тях, свързани с инженерните области. През месец септември 2018 г. съвместно с Научно-технически съюз по строителство в България проведохме Студентска сесия в рамките на Международна конференция „Проектиране и строителство на сгради и съоръжения“ DCB'2018. Тя показва по-високо ниво в подготовката на младите инженери и даде възможност да се сравнят постиженията им на международно ниво. В студентската сесия взеха участие студенти от УАСГ, ВСУ „Черноризец Храбър“, ВСУ „Любен Каравелов“ и Тракийския университет в Истанбул, а нашата конкретна помощ беше за издаването на Сборника с доклади от научния форум на студентите и младите учени.

Съвместно с Институтът по органична химия с център по фитохимия на БАН за втора поредна година участвахме в организирането на Младежка школа за млади учени, докторанти, студенти и ученици в рамките на Втората международна конференция по биоантиоксиданти на тема „Природни био-антиоксиданти и синтетични аналози – полезен ефект върху човешкото здраве“. В нея се включиха над 110 участници и 32 млади учени от Австрия, Алжир, България, Египет, Израел, Индия, Испания, Италия, Полша, Русия и САЩ. Бяха представени общо 38 постерни доклади от младите учени. Сред наградените е Любен Бориславов – студент в СУ „Св. Кл. Охридски“, който получи трета награда. Той е стипендиант на Фондация „Еврика“ като носител на бронзов медал от международната олимпиада по химия.

Убедени сме, че добрите резултати идват, когато се обединяват усилията на хора и организации с общи интереси. Сред тези организации е Съюзът на изобретателите в България. И през отчетната година се включихме в организирането на Деветото изложение за изобретения, технологии и иновации – ИТИ'2018. Там си дадохме среща учени, предприемачи, иновационни посредници, изобретатели, селекционери, производители, студенти, ученици и патентни специалисти с интереси към развитие дейности и производства, основаващи се на иновации и ефективно използване на интелектуалната собственост. Изложението е и състезание на изобретатели, селекционери и новатори, както и опит за пазар на техните интелектуални продукти. По време на изложението се установяват бизнес контакти, за да се въведат в употреба представените изобретения, полезни модели, индустриални дизайни, нови сортове решения и други нови решения. Партньори на този стойностен проект бяха и: Асоциация на индустриалния капитал в България; ФНТС; Младежки консорциум „Андроид“; Център за развитие на интелектуална собственост и технологичен трансфер

и много други. По време на изложението бяха представени нови технически решения, изобретения и нови сортове растения, обсъждани бяха възможностите за участие на изобретатели, иноватори и селекционери в програмите по ОП „Иновации и конкурентоспособност“. За първи път, изложението се проведе в рамките на Международния технически панаир в град Пловдив.

Отново в Пловдив, в края на 2018 година се присъединихме към проекта, инициран от Териториална организация на научно-технически съюз с Дом на науката и техниката – Пловдив за провеждане на Младежки форум „Наука, технологии, иновации, бизнес“. Той е адресиран към млади учени, докторанти и студенти и се реализира като научно-техническа конференция в няколко модула. Освен пловдивските висши училища, в изявата вземат участие представители на ТУ – София, ВТУ „Тодор Каблешков“, Русенски университет „Ангел Кънчев“ и др. Докладваните материали се публикуват в сборник, който се издава на CD и се публикува на електронната страница на СНЦ „ТО на НТС с ДНТ – Пловдив“.

През месец октомври 2018 г. за първи път участвахме заедно със Сдружение ЕАСА- България в организирането на 29-та Международна среща на националните координатори на Европейската архитектурна студентска асамблея /ЕАСА/. Тази организация е най-голямата международна мрежа за студенти и млади професионалисти в областта на архитектурата и близки до нея дисциплини. Тази организация, в партньорство с институции, практикуващи архитекти и други, изследва днешната архитектура и бъдещия град през призмата на актуалните проблеми на обществото и изграждащите го социални взаимоотношения. ЕАСА е младежка организация с добри инициативи, насочени към създаване на връзки между млади професионалисти. В България тя развива дейност в четирите университета, в които се изучава архитектура. За да стартира процеса на създаване на нови връзки и включване на други активни студенти, приехме домакинството на 29-та Международна среща на националните координатори на ЕАСА. В нея взеха участие 200 студенти от 50 държави. По време на срещата се проведе съпътстващи събития под формата на изложби, презентации и дискусии с международно участие, които осигуриха възможност за участие на всички желаещи студенти.

И когато описваме конкурсите като възможност за стимулиране на научно-изследователската, изобретателската и друга творческа дейност сред децата и младежите, не може да пропускаме конкурсите за наградата „Еврика“ за постижения в науката, за млад мениджър, изобретател и фермер. Те се провеждат от много години - за двадесет и девети път за мениджър, за двадесет и осми път за изобретател и фермер и за постижения в науката за двадесет и трета поредна година. Те имат обществено признание и са оценявани с внимание от държавни и обществени организации и институции. Конкурсите са разпознаваеми в обществото и имат своята популярност, получена благодарение на стойностните млади хора, които през годините са ставали носители на тези престижни награди. Добри резултати в организацията има благодарение на подходящите партньори, които сме открили и приобщили към тази дейност. Ползена се оказва помощта и на лауреати от конкурсите в предходни години и това се оказва един добър подход за достигане до потенциални добри кандидати. Пример в това отношение е целенасочената работа на Динко Танев, който вече е и член на Съвета на Фондация „Еврика“ и доц. Николай Николов от ТУ- София. Активна подкрепа и ангажираност получаваме от Асоциацията на земеделските производители и вестник „Гласът на земеделеца“. Започнахме и обновяване сред специалистите от журитата, правещи оценките. Оказа се полезно и участието ни в Международното изложение „Пчеларство“, в рамките на което се провежда конкурс и за проспериращи млади пчелари. Тези млади хора са също потенциални силни участници и в нашия конкурс за млад фермер на годината. Най-добре работи системата при провеждането на надпреварата за наградата за постижения в науката. Доволни сме, че преди години,

когато този конкурс стана общ със Съюза на учените в България, благодарение на опита и подкрепата на акад. Дамян Дамянов, се намери верния подход и сега можем да разчитаме на добра координация и работещи механизми, които гарантират избора на стойностни лауреати за постижения в науката по доказани наукометрични показатели. През последната година имаме удоволствието да бъдат присъдени наградите на много стойностни и успели млади българи. Представихме ги на тържеството за връчване на наградите и затова в този отчет ще споменем само част от постиженията им.

За 2018 година наградата „Еврика“ за постижения в науката беше присъдена на Елена Кръчмарова. Тя е гл. асистент от Института по молекулярна биология „Акад. Румен Цанев“ на БАН. Вече има своето признание като учен. Има четири публикации в списания с импакт фактор и е съавтор в две патентни заявки - българска и европейска. Трудовете на Елена Кръчмарова са цитирани вече 12 пъти за последните две години и са докладвани на 18 конференции в България и чужбина. Д-р Кръчмарова получи съвместната награда на Фондация „Еврика“ и Съюзът на учените в България за отличната защита на дисертационен труд на тема „Експресия и свойства на човешкия интерферон-гама и негови мутантни аналози“. Основните приноси в дисертацията са свързани с разработването на високоефективна технология за получаване на рекомбинантен човешки интерферон-гама и неговите мутантни аналози.

Носител на наградата „Еврика“ за млад изобретател на 2018 година е магистър-фармацевт Стефан Дочев, който също защити докторска дисертация през изминалата 2018 година. Наградата „Еврика“ му беше присъдена като съавтор на изобретението „Метод за селективно окисление на 5-хидроксиметилфурфурал“ („Process for the selective oxidation of 5-hydroxymethylfurfural“), регистрирано като Европейски патент. С това изобретение е разработена безопасна, конкурентна, икономически ефективна, екосъобразна и приложима в индустриален мащаб continuous-flow технология за каталитично превръщане на 5-хидроксиметилфурфурал (HMF) в 2,5-фурандикарбоксилна киселина (FDCA) чрез окисление под въздействието на атмосферен кислород. Внедряването на разработената технология в индустриалното производство на нови полимерни материали ще допринесе за устойчиво овладяване на кризата с конвенционалните природни ресурси, а също така и екологичните проблеми. В конкурса сред младите изобретатели с диплом за отлично представяне бяха наградени Николай Стоименов и Ангел Петков.

Наградата „Еврика“ за 2018 година за млад мениджър беше присъдена на Момчил Кюркчиев. Той е преминал през школата на престижни американски университети и Google, а след това заедно с колегата си Андрю Фърст стартират компанията Lednplum. Тя е маркетингова компания, създаваща ефективни взаимоотношения между маркетинг специалисти и потребители на мобилни устройства. За постигане на това компанията на Момчил Кюркчиев използва изкуствен интелект. Момчил Кюркчиев е главен изпълнителен директор и съосновател на фирма, която се нарежда сред много бързо развиващите се маркетингови компании с основен технологичен хъб в София, седалище в Сан Франциско и офиси в Ню Йорк, Амстердам, Лондон, Токио и Сингапур. С инвестиции от \$98 мил. тя трансформира мобилната ангажираност на потребители от цял свят и ускорява продуктови иновации в области като машинно обучение, cross-channel автоматизация и персонализация с цел трансформиране ангажираността на мобилните потребители. Ежедневно Leanplum улавя над 25 милиарда мобилни действия и позволява на световни брандове да създават дългосрочни, пълноценни взаимоотношения със своите клиенти чрез персонализирани кампании в реално време. Над 250 човека от 26 страни работят в офисите на Leanplum. Тя е в топ 10 на най-бързо развиващите се IT индустрии в Сан Франциско и е оценена на стотици милиони долари. Наградата „Еврика“ за най-добър млад мениджър на 2018 година на Момчил Кюркчиев е присъдена за: впечатляващи икономически резултати в условията на глобална конкуренция; предприемаческа будност и успешно развитие на

дигиталния маркетинг с иновативни решения; принос в развитието на човешкия капитал в България чрез избора на България за създаване и развитие на иновативни продукти с висока добавена стойност.

За отлично представяне в конкурса с почетен диплом беше награден Мартин Механджиев – председател на Националната аматьорска лига по баскетбол – за реализиране на значим и устойчив проект с висок социален ефект; непрекъснато развитие и надграждане на проекта.

Наградата „Еврика” за млад фермер на 2018 г. получи Ненко Трифонов от Карлово. Той е регистриран земеделски производител и създаде ферма, в която се отглеждат 850 крави и 250 биволици. Със средства по европейските проекти е изградена модерна зала за доене със съответните машини и съоръжения. Произвежда земеделски култури на 10 хил. декара собствена и арендована земя. От 2014 г. стартира преработката на мляко и производството на млечни продукти под търговските марки ВЕДРАРЕ и ДУНАВИЯ в изграденото млекопреработващо предприятие в село Ведраре, община Карлово. То е сертифицирано по BRC Food с най-високия възможен резултат AA. Фирмата на Ненко Трифонов е основен доставчик на млечни продукти за най-големите търговски вериги в България и осъществява износ за Испания, Великобритания, Чехия, Израел и Молдова. От началото на 2018 г. Ненко Трифонов е управител и съдружник и в „Карлово Мес“ ООД – Ведраре, което дружество се занимава с преработката на месо и производство на месни продукти.

В конкурса сред младите фермери с диплом за отлично представяне беше награден Тихомир Тачев – земеделски производител и пчелар от село Асеновец, община Нова Загора.

При награждаването на отличените млади специалисти на тържество в Националния дворец на културата, Илияна Йотова – Вицепрезидент на Република България подчерта, че лауреатите на Фондация „Еврика“ са най-солидното опровержение, че в България няма таланти, няма капацитет, че няма енергични и умни българи, които с воля и много усилия успяват да погледнат над ежедневието, да надникнат в бъдещето и да реализират мечтите си.

Наградите „Еврика“ и техните носители са образец за подражание на младите, които идват след тях. Нашата работа не спира до тяхното откриване. Стараем се да им бъдем полезни и като следим тяхното развитие, да търсим възможности за подкрепа. На тяхно разположение и на другите млади хора са висококвалифицираните специалисти в консултацияните кабинети за защита на интелектуалната собственост, по някои правни въпроси на организацията и функционирането на фирмите и неправителствените организации, за възможностите за още по-пълноценно използване на новата техника и компютърни технологии. Само през последната година в кабинета по защита на интелектуалната собственост са предоставени, според отчета му, над 120 безплатни консултации за закрилата ѝ. С негова помощ са оформени и подадени четири заявки за полезни модели. Чрез консултантския кабинет по интелектуална собственост, които са и официален патентен повереник на Фондация „Еврика“ подадохме заявка и е в ход регистрацията на защитена марка на емблемата на Движението за ТНТМ и марките на най-големите ни конкурси.

В целите и задачите на фондацията се съдържа и раздел за подпомагане на информационното осигуряване на младите хора по проблеми на науката и техниката. Това направление претърпя най-сериозни промени в последните години. От много време забравихме как осигурявахме абонаменти за училищните и университетски библиотеки. В днешно време са необходими основно две неща - компютърна техника и в частност телефони, изпълняващи тази функция и WiFi покритие. Останалото е въпрос на организация, компютърни умения и систематика на информацията, за да може тя да се използва ефективно. Дори информацията за организацията ни и дейностите вече се представя по многоразличен начин. Бързо преминахме през печатни

материали, дискове и дискети и сега от тях съхраняваме нещо за архив най-вече като сантимент.

Новото време се пренесе и в училище и у дома. Вече и учебниците са цифровизирани и изпитването дори е през компютъра и разработените компютърни уроци и тестове. Все повече разбираме, че новото в обучението трябва да ни подтиква към творческо мислене и последващо иновативно действие. Програмирането става необходимост във всяка възраст. Социалните мрежи също помагат при избор на професии и учебни материали, ново е общуването. В тази посока навярно трябва да са и някои наши действия при подпомагане на учителите, които работят за откриване на талантите и дарованията сред децата, за да ги развиват и след това. Мрежите ще ни доставят и обратните връзки с потребителите, но за да става това, трябва да се поддържат тези източници на информация.

Имаме официален сайт и страница във ФБ. От там редовно ни напомнят, когато няколко дни подред не сме информирали за това, което се случва при нас и какви са били изявите ни и мненията ни по един или друг проблем. Присъстваме вече и в много мрежи, формирани по един или друг принцип. Търсим и намираме партньори, информираме се или информираме другите за постижения и възможности. Вече е време да преценим колко и каква информация ще събираме и съхраняваме. Изпитахме колко е важно това в условията на влизане в действие на Общия регламент за защита на личните данни и задълженията ни като администратор на такива, когато се налага да събираме и обработваме информация за развитието и израстването в образованието и науката на наши стипендианти и дори с елементарните проблеми на организирането на конкурси и състезания. Използваме възможността да информираме за организацията и дейностите ни чрез подготвените материали, които предоставяме за ползване чрез информационните системи на други организации, в които членуваме или предоставяме при поискване. По конкретни проблеми и теми изготвяме информация, която да разпращаваме за ползване. По-скоро сега е времето да се учим самите ние и да учим децата как да разпознават истинската информация от лъжливата. Това е особено важно за работата ни с учителите, защото през тях стига много голяма част от информацията до децата и те приемат това за „чиста монета“, щом е казано от учителя.

Все още една част от информацията се разпространява и чрез медиите и затова за нас са важни контактите с тях и най-вече със специализираните и електронните. Благодарни сме им, че ни предоставят възможност, чрез тях децата и младежите да научават какво готвим и правим за тях : Българското национално радио, Българската национална телевизия, БТВ, телевизия Европа, АгроТВ, вестник „Капитал“, Радио Благоевград и в публикации в специализираните издания като вестник „Аз буки“, сп. „Наука“, вестник „Нов технически авангард“, вестник „Пчела и кошер“, списанието „Агрокомпас“ и много местни издания. Сред последните трябва да споменем тези в Хасково, Севлиево, Кюстендил, Силистра, Благоевград, Шумен, Пловдив, Велико Търново, Русе и др. Приемаме това за обяснимо, защото в тези градове е имало най-много прояви, организирани от нас или в партньорство.

Друг добър пример за ползотворно сътрудничество е този за инициативата ни с екип от БНР. През последната година продължихме договора за излъчване на специализирана рубрика, наречена „Еврика! Успешни българи“ в програмна линия „Ефир Знание“. Целта е да продължим да разказваме за реализацията на успешни млади български учени и специалисти от различни области и така да мотивираме учениците и студентите да трупат знания и развиват творческото си мислене и изобретателност. Чрез страниците на фондацията в социалните мрежи успяхме допълнително да разпространим всяко едно от предаванията и като резултат получихме хиляди отзиви и харесвания, което допълнително допринася за издигане на авторитета на Фондация „Еврика“ сред широка общественост.

3. За подпомагане на разпространението на природо-научни, технически и икономически знания и информация

Програма „Информация, издания, изяви“ служи да реализира възможности за популяризация на знания в областите на природните, технически и икономически науки. Чрез нея подкрепяме проекти и инициативи, свързани с това. И в тази област основната дейност се пренесе в Интернет и това е напълно обяснимо. Навярно така ще е и в бъдеще. Едва ли ще намерим друга възможност да запълним празнината, която се създава от бързо намаляващия брой на вестниците и списанията с тематика и материали, популяризиращи новости в науката и техниката. Намаляват и заглавията и тиражите на книгите с подходящо съдържание. Вече не останаха и наши списания, които имаха сериозно присъствие на този пазар. Тези, които останаха са в компютърен вариант като сайтове. Появяват се и все още действат изпитани средства за популяризация на знания, каквито са музеите. През последната година МОН подкрепи точно такъв подход и ние сме доволни, че имаме утъпкан път към Националният политехнически музей, където това става от години. В последната година се увеличиха образователните програми на музея, които привличат много деца и ученици. Последните две нови програми на НПТМ са „Светът на светлината“ и „Какво знаем за сетивата“. Те разказват на малките откриватели за цветовете, произхода и свойствата на светлината, за начина, по който окото възприема и „разбира“ образите, и как тези принципи са се пренесли в работата на фотоапарата. Целта е трайно да функционира едно своеобразно „Училище в музея“ и така децата да излязат от стереотипите на учебната стая и да трупат знания в интересна неформална среда. През годината получихме отново дарение от „Велев инвест“ ООД, което ни позволи да продължим програмата за обучение в Музея по конструиране с ЛЕГО-конструктори. Заработи Клубът за бъдещи изобретатели „LeGOtech“. Тези занимания с конструкции им помогнаха да разберат повече за скоростта, за стабилността на сградите, за предотвратяването на наводнения, бедствени ситуации и сортирането на отпадъци. Този опит подсказва къде може да търсим нови полета като съчетаваме минало, настояще и бъдеще. С помощта на музея пишем и историята на нашия конкурс за Космоса, защото там продължава да расте фонда с наградени проекти на учениците. Продължаваме всяка година да подреждаме и изложба с рисунки и макети. Заедно с тях вече двадесет и четири години издаваме и вестничето „Технитарче“. То представя в достъпна форма и език многообразната дейност на НПТМ, неговата експозиция, временни изложби, образователни програми и проекти, избрани образци от сбирките на музея и неговия филиал МТИ. Информира за българския принос в науката, техниката и технологиите, както и за малко известни любопитни факти от тяхното развитие. През 2018 година бяха издадени 6 броя, тематични или със сборен характер, насочени към деца и младежи с различни интереси в областта на науката, техниката и технологиите. Броевете са посветени на събития от историята на науката и техниката и юбилеи, свързани с имена от световната и българската наука и техника, дали тласък в развитието им. Продължи списването на поредиците „Ваш ред е!“ /с ученическо авторство/, „Знаете ли?“, „Природа, наука, технологии“, „В света на науката“, „По българската следа“ и запознаването на читателската аудитория със занимателни задачи и интересни опити от областта на физиката и химията. Вестничето се публикува и в електронен вариант на сайта на музея.

Като отчитаме факта, че през последните години електронните медии бележат ръст и влияние, ние се възползваме от възможностите, които те предоставят за популяризация на новости, за информационни кампании и други форми за влияние върху младите хора. Това се отнася и за електронният вариант на списание „Наука“ и неговата дългогодишна рубрика „Трибуна на младите“. Съвместният ни проект

допринася чрез публикациите на и за младите и творческото им и е своеобразна школа за тях за овладяване на умения за оформяне на научна статия, боравенето с научния апарат, изложението на идеите и тяхната защита. Рубриката дава и трибуна на становищата на млади учени по въпроси, свързани с проблемите на българската наука и висше образование. Това е елемент от реализацията на политиките на отделните страни - членки и на Европейския съюз за развитие на човешкия капитал в науката и по-специално – младите хора, което се вписва в мерките на неформалния Съвет по конкурентоспособност, състоял се в София на 1 и 2 февруари 2018 г., като част от програмата на българското председателство. Всичко това кореспондира пряко с основните цели и на организациите като СУБ, чието издание е списание „Наука“, така и на Фондация „Еврика“ в стремежа им към овладяване на знания, съответстващи на изискванията на новото време и развитието на техниката, технологиите и иновациите. През 2018 г. в списание „Наука“ са отпечатани: 5 научни публикации на млади учени, студенти и докторанти, изявили се в дейности на фондацията; 9 информации за младежки научни конференции, конкурси и проекти с участието на фондацията; 4 есета от конкурса за именни стипендии и две есета от конкурса на Фондация „Еврика“, посветен на Космоса; 11 други статии на ученици, студенти, учители, преподаватели и научни ръководители, взели участие в организираният от нас конкурс.

Другото издание, което отделя внимание на много от нашите дейности и изяви е вестник „Аз буки“, издание на МОН. Той стига до всяко училище в страната и на практика е най-прекия път до тях. Вестникът продължава да е наш медиен партньор при организирането и провеждането на Националния конкурс „Космосът – настояще и бъдеще на човечеството“. Вестникът ни помага много в кампанията за избор на стипендианти и популяризиране на резултатите от конкурсите. Много полезно и ползотворно и сътрудничеството ни с вестник „Нов технически авангард“, издание на Техническия университет в София. През последната година осъществихме полезни контакти и с БТВ, която в новата си рубрика „Кой инвестира в бъдещето“ на журналистката Станислава Цалова отрази голяма част от инициативите и изявите на Фондация „Еврика“ в подкрепа на младите български таланти. Чрез тези медии успяваме да привличаме интереса на студентите към стипендиите на фондацията ни и това е една от причините да се увеличава броя на кандидатите от инженерните специалности и успешното им представяне в конкурсите ни.

4. Участие в международни образователни, природо-научни и технически програми и проекти и международно младежко научно-техническо сътрудничество

През последните години като резултат от присъединяването ни към Европейския съюз и към неговите структури, станаха възможни повече пътищата за участие и на българските млади хора в международното научно-техническо сътрудничество. За учениците това става най-вече чрез международната организация МИЛСЕТ, в която членуваме вече 27 години. Тя е най-голямата международна организация за наука и техника сред младежта, която от близо десет години има и обособена своя европейска структура, която е все по-мощна и активна като дейност и собствени инициативи. Нашата организация продължава да е с функции на национален координатор за дейността на тези две структури на международната организация, защото сме единствената българска организация, членуваща в тях. Членството в организацията позволява да имаме преки контакти със сродни такива организации в много страни, а по този начин да осигуряваме възможност на други български клубове и организации за участие в разнообразни инициативи - конкурси, летни школи и научно технически лагери през ваканциите. През отчетната година

организирахме участието на наградени ученически проекти от България, класирани в конкурса, организиран от МОН „Млади таланти“. Тези проекти са с приложен характер и в международното изложение бяха сред сродни проекти и автори. Тези изложения, организирани от МИЛСЕТ имат двугодишен цикъл - в едната са европейски, а в другата световни. През тази година се проведе Европейското младежко научно изложение ESE'2018 в Полша. Състезаваха се проекти и техните автори. Създаваха се приятелства и се обменяха бъдещи планове и идеи. Като използвахме опита от минали участия в подобни изяви, българската група беше сформирана от лауреати на Националния конкурс „Млади таланти“ и включваше учениците Димитър Чакъров от МГ „Акад. Кирил Попов“, Пловдив, Светослав Георгиев от Природоматематическа гимназия „Проф. Емануил Иванов“, Кюстендил, Антоан Георгиев от ПМПП „Св. Климент Охридски“, Монтана. Те представиха три проекта на теми: „Hovercraft RC“ – съвкупност от хардуер и приложен софтуер към него, който представя умален модел на истински хоувъркрафт с възможност за обхождане на труднодостъпни терени, „Комбинаторна игра с домина върху правоъгълни дъски“ и „Блъмбър“ – компютърно и смарт приложение. Ръководител на българската група беше Димитър Асенов – главен експерт в МОН, който успешно представи и фондацията на годишната асамблея на членовете на МИЛСЕТ – Европа. През 2019 г. ни предстои да организираме българското участие в Световното експо на науките ESI'2019, което ще се проведе през есента в Абу Даби, ОАЕ. Намеренията ни са да продължим доказалата се успешна съвместна работа с МОН и да изпратим на изложението подготвени млади българи. Вече е започнала подготовката и през месец април ще се състои националният кръг от надпреварата за избор на проекти и участници.

МИЛСЕТ и МИЛСЕТ- Европа имат и много други прояви и се постаряхме да осигурим българско участие в тях. От проведените международни прояви на МИЛСЕТ българските ученици отново донесоха награди. През 2018 година с почетни дипломи бяха отличени тримата ни участници в Световното научно изложение ESE-2018 в Гдиня, Полша и тримата ученици, взели участие в Международния конгрес на младите изследователи в Сарагоса, Испания.

За поредна година организирахме участието на български представители в XXVII Международен конгрес на младите изследователи в Сарагоса, Испания. Домакините от Асоциацията на младите изследователи от Арагон организираха представяне и защита на проекти на млади хора в областта на науката и техниката, предимно за ученици, ползващи испански и английски език. Представянето на българските участници в последните петнадесет години винаги се е отличавало с много високо ниво на проектите, сериозност при подготовката на защитите и е допринасяло за повишаване на авторитета и престижа на самата научна проява. Поради наличието на финансови ограничения при организаторите от испанска страна и постоянно увеличаващата се такса за участие в конгреса, беше редуцирано българското участие и ние трябваше да изберем 3 ученика от ИАЕГ – София и 157 ГИЧЕ „Сесар Вайехо“ – София и един ръководител от ИАЕГ. На конгреса в Сарагоса взеха участие представители на България, Испания, Мароко, Мексико, Турция, Люксембург, Белгия и Франция. Българската група отново заслужи похвали за своето участие и беше една от най-търсената за множество интервюта и репортажи за местни испански радиа и вестници.

За много от другите организирани прояви не успяхме да заделим ресурс, а на собствени разноски нямаше кандидати. Сред изявите имаше интересни по тематика, но нямаше системи за подбор на участници и без гаранция за качество, не бяхме готови да поемем като риск и да заявим участие. Получаваха сме не малко покани, но които не сме приели главно поради липса на интерес и финансов ресурс на организацията. За тях поставихме информация на сайта ни, но не знаем дали са имали участие от България в: Конференцията на младите граждани на МИЛСЕТ на тема „Изкуственото разузнаване“;

Международен научен летен лагер в Прага, Чехия; Втора международна научна конференция по икономика в Любляна, Словения; Международен конгрес по съвременни образователни изследвания в Краков, Полша; Четвърти международен конгрес по изследване на съвременното образование в Бодрум, Турция; и 14-то Международно лятно училище в Петница, Сърбия.

Традиционният ежегоден ден на науката в училище беше на тема „Енергия“. Четиринадесетият европейски ден на науката за младежи беше проведен на 15 март 2018 г. В този ден в клубове и училища в различните европейски страни се провеждат тематични дейности без никакви строги правила и съдържателни ограничения, но обединени от обща тема. Самият механизъм на организацията и провеждането на деня не ни позволи да проследим какво и къде се е провело, ако самата организация или училище не направят достояние на снимки от проявите. За масовостта и изявените не беше публикувано съобщение.

През тази година имаше и по-малко участници в другата традиционна проява на МИЛСЕТ за научна фотография. В дванадесетия научен фото конкурс „Когато изкуството среща науката“, който по своята същност представлява синтез на наука и изкуство, имаше български участници, но нямаше такива сред наградените.

Опитахме се да бъдем полезни на наши стипендианти и други студенти и докторанти от областта на химията за участие с научна разработка в международен конкурс на иновативната компания Metrohm в Швейцария. Получихме интересно предложение за потенциално партньорство, насочено към технологичното образование с глобалната компания Fin Tech FactSet, което се надяваме да успеем да реализираме през 2019 г. Поканени бяхме да кандидатстваме за международните научни награди „Венера“ – VIRA’2018. Предстои да завършим контактите си за евентуално сътрудничество с нигерийска младежка организация, която проявява интерес да изпрати при нас за обучение и изграждане на капацитет на техни представители, но резервите ни са в това, че нямаме реален капацитет и полза за организацията ни от бъдещо сътрудничество с тях.

Явно е, че това е една дейност, която има бъдеще, но и там трябва да налагаме приоритети и да заделяме средства в случаите, когато това ще доведе до осъществяване на наши политики.

5. Насърчаване и подкрепа на стопански инициативи и икономическата активност на младите

Тази програма беше затворена през последните години поради липса на интерес и достатъчно осигурен ресурс. Промяна в условията не са настъпили и поради това не отчитаме дейности и не предлагаме тя да бъде отново активирана през настоящата година.

Това, което бихме могли да направим е да организираме в някои професионални училища на обучение сред учениците за създаване на фирми в техните професионални области и когато завършат да направят първи стъпки в такъв стартиращ бизнес.

6. За някои дейности, свързани с идеалните ни цели и за мястото и ролята на организацията ни в развитието на сътрудничеството с други организации и институции у нас

Това е разделът в настоящия отчет, в който ще обогатим информацията за съвместни дейности и проекти в областта на техниката, науката и технологиите в рамките на Програма „Развитие“. Смятаме, че това е път, по който можем да постигаме

добри резултати, защото така се обединяват нашите възможности - знания и финанси с тези на организации с членове или институции със структури в страната. Това е част от силата ни и ние трябва да я развиваме.

През 2018 година имаме активно сътрудничество с различни организации и институции. С тях търсихме решения на проблеми в откриването и развитието на талантите и способностите на децата и младежите. Естествени съюзници бяхме с тези, с които имаме общи или близки цели. Отново споделяме позициите си, че само заедно и с обединени усилия можем да постигнем това. В тази посока е нормално да вървим заедно в училищата и по-нататъшното развитие на извънкласните форми по наука и техника и изграждане на мрежа на клубовете. Добре би било, ако успеем да направим обединение на силите и възможностите на държавата, на местната власт и тези на обществените организации и да привлечем бизнеса да подкрепи това начинание. Добре би било в осъществяването на тази идея да въвлечем и научната общност. Тук е мястото да кажем, че ние сме готови да станем инициатори и да предложим на Министерството на образованието и науката да се формира един държавно експертен съвет, който да стои зад политиките и действията за откриване и развитие на талантите в науката и техниката сред децата и младежите. Естествено е да търсим това като решение в МОН и Министерството на младежта и спорта. Първото направи много за създаването на условия за работа на клубове в училище, но вече е необходимо да се направят и следващи крачки - да се обединяват усилията, да се интегрират действията за подготовката на ръководителите на тези дейности, да се създаде система за проследяване на развитието на децата и младежите с изяви възможности в науката и техниката и не на последно място, да се търсят съюзници сред учители, родители и неправителствени организации. Подобряването на координацията би донесло много ползи и едва ли за това ще са нужни сериозни финансови ресурси.

Фондацията е имала през годините добро разбиране и подкрепа от страна на държавните институции. Благодарни сме им за това. На първо място трябва да кажем, че най-добро отношение ни засвидетелства Министерството на образованието и науката и неговите специализирани звена, работещи с учениците. Почти всички значими наши прояви намериха място в Календарния план на Министерството и в голяма част от тях, Националният дворец на децата стана наш партньор. Това направи по-пряк пътя до училищата и структурите за извънкласни дейности. Като използваме добрия опит и практики, трябва да намерим подходящите механизми да продължим като съчетаваме възможностите си. На Националния дворец на децата е възложено методическото ръководство на тези дейности и ние считаме, че точно заради това трябва заедно с тях да направим програма за надграждане на съществуващото, като се постареем да създадем мрежа от клубовете в училище, да организираме състезание между тях и на регионално и национално ниво и там да се включат нови дейности, свързани с насърчаване на работата в овладяването на новите дигитални умения, да се постигне единодействие с възможно повече организации, които работят за това, да изйвим добрите примери от постигнатото и не на последно място да направим необходимото за подготовка на ръководителите на тези дейности и да стимулираме Дирекция „Наука“ в Министерството. Благодарение на тяхното разбиране и подкрепа, вече години наред успяваме да изпратим български представители за участие в специализирани прояви по наука и техника. Сигурно има празнини все още сред изявите на студентите и младите учени. Това все още не успяваме да направим, защото няма специализирани структури за координация на студентското творчество. За сега студентските съвети насочват повече вниманието към социалните проблеми, но ни се иска да вярваме, че по-активното ангажиране на Националното представителство на студентските съвети би довело и до по-добри резултати. Сигурно е, че трябва да се опитаме да поставим тези проблеми на вниманието на Съвета на ректорите в България.

В общуването ни с бизнеса и резултатите от това няма сериозни промени. Това, с което се гордеехме през отминалите години като общи действия с „Хуауей Технолоджис България“ ЕООД започна да боксува. През последната година от петгодишния ни договор се появиха необясними трудности. През тази учебна година те на практика не изпълняват задълженията си по договор. Ние проведохме конкурсите за техните десет стипендии и им изпратихме документи за класираните студенти още в средата на ноември, но под предлог, че им се налага съгласуване с фирмата в Китай, и до ден днешен не осигуряват средствата, но и не отказват това, както изисква клаузата за прекратяване на договора. Всичките ни опити до сега да активизираме процеса са без успех. Това силно подронва авторитета ни като организация в университетите и е възможно да повлияе на следващата стипендиантска програма.

Радостно е, че не така стоят нещата с една от водещите машиностроителни фирми у нас „М+С Хидравлик“ АД, гр. Казанлък, която от години е наш дарител и основно това е за стипендии на студенти и ученици. Винаги сме ги давали за добър пример на коректност и добронамереност.

Друга фирма, благодарение на която успяхме да осъществим интересни и полезни проекти е „Велев инвест“ ООД. Вече посочихме тези проекти през последната година - продължението на работата на ученическия клуб по конструиране в Националния политехнически музей, провеждането на Третото изложение конкурс „Младежко техническо творчество“ в Горна Оряховица и функционирането на кабинет за обучение на специалисти по специалността „Мониторинг и мениджмънт на системи, работещи в реално време“ в Професионална гимназия по електротехника и автоматика в София. Тези проекти са поредната стъпка от страна на тази бизнес организация, като част от една политика да се подпомагат образователни програми и проекти, за подготовка на инженерни и технически кадри, така необходими за съвременното производство. И още едни добри примери - в резултат на направеното от организацията ни и обществената оценка, получихме едно, макар и не голямо дарение от „Технометалс Техноложис (България)“ ЕАД в подкрепа на образователните ни програми. Вторият пример е с досегашния ни опит с дарителската активност на нашия бивш стипендиант Станислав Хаджийски, който продължава с помощта си в пререгистрацията ни в друга дарителска платформа – GlobalGiving, след закриването на Амадо и вярваме, че ще се възстанови практиката да получаваме малки, но редовни индивидуални дарения от работещите в неговата фирма в Швейцария.

Имаме намерение да се обърнем и към наши лауреати от конкурсите за наградите „Еврика“ и да потърсим тяхната подкрепа, защото те са все в успяващи бизнеси и могат да бъдат пример не само в професиите, а и като корпоративна социална отговорност. Сред неправителствените организации също има такива, с които сме партньори от много години и има постижения, които трябва да споменем. Такива организации са Съюзът на учените в България, Съюзът на математиците в България, Съюзът на физиците в България, ФНТС и такива колективни членове в тях, Националната мрежа за деца, асоциации и фондации. Възможно е да търсим такива добри партньорства и с други организации. Добре е да се постареем да активизираме и изпълнението на двустранните и многостранни договори. Още по-активно би могло да заработи споразумението, което е в основата на съвместните ни инициативи с БАН и СУБ. Заедно с тях трябва да потърсим и решението на проблемите в организирането на изяви за младите учени и студенти. Би било възможно да търсим и съвместни проекти, които да използват по-пълноценно потенциала на центровете за компетентност и тези за върхови постижения. Навярно там могат да се срещнат интересите и целите ни за активизиране на творческите процеси сред студентите и младите учени. А защо да не опитаме, по подобие на Ученическия институт, да организираме и такъв за студентите. Там потенциални участници биха могли да са ФНТС и други професионални и студентски организации. До сега сме срещали разбиране и готовност за общи действия

с Федерацията на научно-техническите съюзи. Обединяваме се, както с Федерацията, така и с отделни нейни колективни членове за провеждането на изяви на творчеството сред младежите. Добър пример в това отношение е започналата реализация през 2018 г. на съвместен проект с териториалната организация в Пловдив. Така е от години при подготовката и провеждането на конкурса за наградата „Еврика“ за млад изобретател. От пет години сме партньори на Съюза на изобретателите в България на Изложението за иновации и изобретения. С тях трябва да запазим добрите практики да бъдат канени и да участват ученически клубове, но много големи резерви съществуват за привличането на студентите. Добри са резултатите от обединените усилия за провеждането на изложенията в Горна Оряховица. Като стар опит трябва да възобновим конкурсите за най-добър дипломен проект в професионалните гимназии и университетите.

Като полезни могат да бъдат оценени членствата ни в организации на общностна основа като Българския дарителски форум /БДФ/ и Националната мрежа за децата. Участваме в някои от нейните дългогодишни кампании и конкурси като „Аз съм надежда“, посветена на Европейския ден на фондациите и дарителите. Обсъждахме методология за мониторинг на условията за дарителство и индекс на условията за дарителство в България и изработване на стандарти за дарители. Нашата фондация беше една от първите, които през отчетната година успяхме да се пререгистрираме, съгласно измененията на ЗЮЛНЦ в Агенцията по вписванията и да подадем годишните си отчети по новите правила.

Членството ни в Българската мрежа за корпоративна социална отговорност ни служи главно, за да може да достига информацията до членуващите в тях по повод на организирани конкурси и кампании. Участвахме в организирания панаир на идеи за представяне на инвестиционни възможности в корпоративни социални иновации.

Продължават добрите ни контакти с една от работодателските организации-Асоциацията на индустриалния капитал в България, която също е неправителствена организация. Разчитаме на тях при търсенето на потенциални участници в конкурсите ни за млади мениджъри, където тя е основния ни партньор. Тя е и опосредствения източник на оперативна информация от работните органи за управление на програмата „Наука и образование за интелигентен растеж“, където е представена на високо управленски ниво и това позволява да следим развитието на обявяваната тематика и финансираната по различните направления на програмни оси. През отчетната година се включихме в разработването на Календар от събития за популяризиране на професионалното обучение, което е една нова инициатива на МОН, съвместно с представители на организации на работодателите на национално ниво, представители на професионалните гимназии и регионалните управления по образование. Взехме участие в организираната от АИКБ кръгла маса на тема „Бизнес и висше образование“. АИКБ е организацията, която би била много полезна и при провеждането на конкурси сред студентите за решаване на конкретни проблеми и търсенето на решения, свързани със създаването на производители с малък или ограничен инженерно-технически персонал. Това може успешно да осъществяваме заедно с ФНТС, но би била необходима и активност от страна на тези малки фирми.

Връзката с организации и фирми, свързани с новите технологии и подготовката на кадри е много важна за нас. Това правим в Клъстер „София – град на знанието“, който е доброволно обединение на водещи научни, развойни и обучителни организации и компании от София, заинтересовани от съвместна дейност и дългосрочно коопериране в икономиката, базирана на знания, преимуществено в информатика, ИКТ, креативни и рекреативни индустрии. Чрез Клъстера участвахме в изложението за Интелигентни градове, което е част от изпълнението на проект по програма „Иновации и конкурентоспособност“.

Тъй като по-горе в отчета посочихме инициативи и дейности, осъществени заедно с представители на медии, тук само ще го маркираме. Те са много значими за нас, когато търсим обществена подкрепа и признание. Винаги сме разчитали за това най-вече на специализираните медии. Контактите ни са дългосрочни и са елемент от съвместната ни работа с организациите, които ги издават.

Най-напред поставяме медии като вестник „Аз буки“, списание „Наука“ и др. Чрез вестник „Аз буки“, който е орган на МОН, достигахме до училища и университети, до учители и ръководители на клубни форми. През последните години той е наш медиен партньор в конкурса „Космосът – настояще и бъдеще на човечеството“. Дори и да не са медиен партньор в други наши инициативи, те отразяват широко подготовката им и резултатите от тях.

Другото издание с дългогодишно успешно партньорство с фондацията е списание „Наука“. Считаме, че е много добро попадение като форма и полезно като резултат поддържането на рубрика „Трибуна на младите“. Списанието публикува и много материали за фондацията и нейната дейност, първенци в конкурсите за наградите „Еврика“ и за стипендиите. Редакцията предоставя една възможност на младите учени да направят свои научни публикации безплатно, което е полезно и ценно за тях, тъй като списанието попада в групата на реферирани такива.

Макар и епизодично, присъстваме в медиите с многохилядна аудитория и формират обществено мнение. Сред тези медии се нареждат Българското национално радио, Българската национална телевизия и през последната година активно се включи и БТВ. През отчетния период имаше наше участие и представяне в Телевизия „Евроком“, Агро ТВ, телевизия Европа, телевизия ON AIR , във вестниците „Капитал“, „Дума“, Труд“ и др. Регионалните медии също ни отразяват, когато имаме прояви на тяхна територия.

Благодарни сме им, защото те ни осигуряват възможност да популяризираме проекти и резултати от тях, отделни прояви с първенците в конкурси и състезания. Изразяваме готовността си да продължим ползотворното ни сътрудничество в името на децата и младежите и да правим популярни новите герои на времето ни с техните постижения.

II. За състоянието на имуществото и инвестиционната политика на Фондация „Еврика“

1. Състояние на имуществото и реализиран доход през 2018 година

На предходно заседание на Съвета на фондацията бе взето решение да предприемем всички възможни мерки, за да съхраним имуществото и да постигнем възможния доход без това да излага на риск неговата величина, при това да постигнем максимума при действащите в страната финансови условия. Като се придържахме към тези принципи успяхме да получим нетен годишен доход от имуществото за 2018 година в размер на 234 897 лева. В него са включени само реалните парични потоци, които са постъпили във Фондацията в резултат на ефективното управление на обособеното имущество и резервите, намалени с разходите по управлението на инвестициите.

Значителна част от приходите са тези от ДЦК в размер на 12 275 лева и от лихви по депозити и разплащателни сметки в размер на 2 821 лева.

Запазва се тенденцията от последните години да получаваме най- голяма част в приходите от дивидентите от акциите на "М+С Хидравлик" АД, „ХЕС“ АД и „Стара планина холд“ АД , които са в размер на 237 163 лева. На фона на останалите реализирани приходи, те се оказват най- добрата ни инвестиция.

Счетоводният резултат за финансовата 2018 година е загуба в размер на 332 696 лева. До него стигнахме в резултат на извършените операции по преоценка на паричните средства и други активи, деноминирани в чуждестранна валута. Тази преоценка на дългосрочните инвестиции по справедливи цени, които са в намаление към края на годината, влияе значително на счетоводния резултат. Дори и най-добрите ни инвестиции, водещи до по-значителни приходи, каквито са тези в акции, имаха занижена борсовата цена за годината, вкл. акциите в „М+С Хидравлик“ АД, „ХЕС“ АД и „Стара планина холд“ АД.

2. Инвестиции, инвестиционна политика и очакван доход на Фондация „ЕВРИКА“ за 2019 година

Финансовият план, който разработихме за 2019 година се базира на прогнозите за относително стабилна финансова и икономическа ситуация в страната. Независимо от оптимистичните прогнози, не считаме, че съществуват особено по-значими възможностите за увеличение на доходността от имуществото ни. Те ще продължават да са ограничени. Досегашният ни опит да инвестираме паричните средства с минимален риск и запазване на максимална доходност е напълно оправдан и състоятелен.

Друга тенденция на финансовия пазар, която влияе и се очаква да продължи да влияе през 2019 година е свързана с лихвените равнища по депозитите и ДЦК, които продължават да са много ниски и това ще продължава да води до неголеми постъпленията във Фондация „ЕВРИКА“.

Към началото на годината портфейлът на инвестициите ни има следната структура:

	минимум	максимум
1. Държавни ценни книжа	10%	50%
2. Дълготрайни материални активи	0%	5%
3. Депозити и валута в банки	10%	40%
4. Предоставени заеми и финансови активи под управление	5%	20%
5. Корпоративни ценни книжа и дялови участия	25%	70%

В стойности този портфейл в края на 2018 финансова година има следния вид:

	Балансова стойност	Процент от общата сума
1. Държавни ценни книжа	533 855	5,92%
2. Дълготрайни материални активи	13 441	0,15%
3. Депозити и валута в банки	1 987 018	22,06%
4. Предоставени заеми	0	0,00%
5. Корпоративни ценни книжа (акции)	6 474 580	71,87%
ОБЩО:	9 008 894	100,00%

Считаме, че трябва да запазим инвестициите в ДЦК, като сигурни и гарантирани, както и тези в акции на печеливши предприятия, които при очакваното развитие на икономиката в страната, биха осигурили стабилни доходи в следващите години.

Свободните средства в лева и валута са депозирани в първокласни стабилни банки у нас и в тях, поне за сега имат доход около 1%. В действията си сме се стремили да търим намаляване на риска чрез допълнителни мерки в тази посока. В

случай, че получим подкрепа от Съвета на фондацията, ще се постареем да закупим допълнително акции със свободните парични наличности, при това в печаливши фирми, което ще ни позволи да имаме по- голям доход от дивиденди. Възможно е да потърсим и инвестиции в ДЦК, когато доходността от тях се съчетава с висока сигурност.

Дълготрайните материални активи не носят доходи, но местоположението и пазара на недвижимости ще ги направят по- голям резерв на Фондацията. Само пазарната стойност на офиса вече възлиза на повече 400 000 лв и в бъдеще се очаква да нараства.

Като цяло портфейлът на инвестициите на Фондация „ЕВРИКА” през 2018 година беше запазен.

Предлагаме на Съвета на Фондацията за 2019 година да запазим същата структура на портфейла на инвестициите:

	минимум	Максимум
1. Държавни ценни книжа	10%	50%
2. Дълготрайни материални активи	0%	5%
3. Депозити и валута в банки	10%	40%
4. Предоставени заеми и финансови активи под управление	5%	20%
5. Корпоративни ценни книжа и дялови участия	25%	75%

На основата на прогнозата за икономическото развитие на страната, на курсовете на щатския долар към лева и вече осъществените надеждни инвестиции, може да се очакват стабилни доходи, които да позволят финансово изпълнение на програмите и намеренията на Фондацията. Не се отказваме и от намеренията си да търсим по- значим принос на дарения и привличане на средства чрез проектно финансиране от външни програми, основно европейски. По предварителни разчети, очакваме през 2019 година да получим нетен доход от имуществото в размер на 195 000 лева, а останалите да постигнем чрез посочените по-горе пътища. Всичко това, което планираме да осъществим е отчетено при разработването на проекта за бюджет на фондацията за 2019 година и същия предлагаме за обсъждане на Съвета. Посочените резултати от управлението на имуществото и дейността на фондацията за привличане на средства през 2018 година в размер на 44 373 лева, съгласно чл. 12, ал. 1, т. 9 от Устава на Фондацията като част от дохода следва да се капитализира.

Годишният отчет за свършеното през отминалата година е поредна страница от историята на организацията ни. То е знак, че вървим уверено по пътя, начертан от нейните основни документи и решения на ръководните й органи. Успешно изпълняваме мисията си да откриваме и подкрепяме децата и младите хора с изявени интереси и потребности, но и с постижения в областите на науката и техниката и с предимство в областите на СТЕМ. На тяхна основа следва да градим следващите планове и програми и да се адаптираме бързо към новите изисквания на времето и потребностите от подготовката на нови кадри, с нови знания и възможности за реализация. С работата си следва да бъдем градивна частица в осъществяването на промените във всички степени на образованието и да предлагаме необходимите за това решения. Само така можем и ще бъдем полезни и необходими на младото поколение и страната ни.